КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, цхьанакхета!

ЕРА, 19 июнь, 1969 шу № 73 (4710). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГӀалгӀай обкома, Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхахьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 шера дуьйна арадуьйл

В. И. ЛЕНИНА—ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА СОВЕЩАНЕ ДАКЪА ЛОАЦАРАШКАРА

17 июне коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещане [illegible] ... 75 партена [illegible] делегацеш [illegible] кар.

ТӀаьГӀенна [illegible] «В. И. Ленин — коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещане [illegible] ... В. И. Ленина Мавзолейна юкхе.

...Цхьа минут [illegible] Дунен пролетариата [illegible] Сийлахь-боккхачу Октябрь [illegible] дунен социализм [illegible] ...

[illegible] ду вежараша [illegible] партена бахнийтарами.

Цар кӀоаргӀа [illegible] ду империализмана а реакцина а духьаларча [illegible] интернационализма [illegible] революционни [illegible].

(ТАСС).

МАШАР ЛОРАБАРА ДАЬ КХАЙКАРАЛ

ТӀАЙЙЦАД 1969 ШЕРА 16 ИЮНЕ КОММУНИСТИЧЕСКИ БОЛХЛОЙИ ПАРТЕЙ ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА СОВЕЩАНЕ

Тха, Москве дунен халкъашта юкъерча Совещане гулдена коммунистически болхлойн партей векалаш, дунен халкъашка, берригача мехкага кхайк, [illegible] ... мехкий ГӀаьрахзма тӀалоаттадеча мехаш [illegible] ...

Къовсам латт эттара доаркӀама ГӀардар — адамий кхоане бахьан долаш. [illegible] ... тӀемо 70 миллион [illegible] ... Хиросимаци тӀа урагӀдаь атомни гриб — из [illegible] ...

Ядерни бомбаш минутена моллагӀа континентана кхача а ГӀалаьнате деникхий территореш ГӀошаьдье а таръюш долча [illegible] ... дунен цивилизацин культурни [illegible] ...

ТӀемаш, агрессии низаш дарен нилаш, халкъий паргӀатонне [illegible] ...

Из империализм, эттара хьалха американски империализм а горз ГӀоадер, дунен халкъашта юкъера кхоъам чӀоагӀбер, дунен тайп-тайпарча меттигашка доахаш [illegible] ... — американски империализм — [illegible] ...

Эттара къизагӀа долча средствош юкъе а йоазам американски империалисташа Вьетнаме агрессина тӀом лоаттабу дукхе шераш да.

[illegible] агресси бахьан долаш хьалх долча минуте тӀемо цӀи [illegible] ... Гергарча Малхбоалене.

Даим машара кхерам тӀалоаттабу империалисташа Кубайна духьала, Корея бердашта юхе, Азе, Африка, Латински Америке дуккъача почачьалкхенашта духьала [illegible] ...

[illegible]

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА СОВЕЩАНЕ ДАКЪА ЛАЬЦАРИЙ СИЙНА

Коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещане дакъа лаьцарий сийна 17 июне съездий Кремлевски Двореце прием йир Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето.

Гулбенкарашка моаршал хоаттеш къамаьл дир КПСС делегаце кертe латтачо, КПСС ЦК Генеральни секретара воа Л. И. Брежнева.

Деза новкъостий!

Тха деза доазол дехьара доттагӀийи вежарийи!

Шийъ болх толамє чакхбаьккхаб коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещане.

ХӀанз вай боккхен берхатен къахьегам вай чакхбаьккхачули бахка истол, творчески дискуссей истол уйх торжественни истолаца хинначули тӀехьагӀа мукъаба сона Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета цӀерагӀа тха мехка берригача коммунистий цӀерагӀа шуга, вежарашка йолча партей векалашка, укххаза, приема, дег тӀара моаршал дала тха партеи берригача советски халкъеи деза хьаьший шо хиларах тарра. (ТӀоараш тох).

Тхона, советски коммунисташта, — йоккха сийле йолаш гӀулакх да дунен коммунистически партей селлара дукха векалаш тховй Даьхен столице — Москве вӀашагӀкхетар.

Тхо дог тийша да, Совещанис, империализмана духьала, вай юкъара сийлахь-доккхий лерхӀарш бахьан долаш низаш вӀашагӀтохарий берригача коммунисташ кхотабарав вай цхьана лоаттабеча къовсаме лоархӀамегӀаьа событи хиларах тарра, дунен коммунистически болама историена юкъагӀоргхиларах.

Цу тайпара мах бара кхета а болаш тоьал бахьанаш да.

ХьалхагӀа цкъа сана, дукхаза белгалдаьккхача тайпара, вай Совещанин лаьрхӀа демократически наькъаца кийчъяь яр, конструктивно новкъостаьха дог-тӀийла долаш чакхъяьлаъ. Цо, цу тайпара, дика хьахьекхаь дукхача партей коммунисташ бераьте цхьана къахьегаш хилар.

Совещанерча кӀоарген принципиальнин, паргӀатача а гуттахьарча а дискуссе вайта массанега а йиш хилийтар къаьст-къаьстача партешта хетараш цар дешдола маьхаш вӀашш нийсде вай болажа актуальни проблемаш, цхьаьна тайпара доазув ца оттадеш, ма ярра юаца. Белгала ала йиш йолаш да, из бахьан долаш вай революционни теори дегӀайовлаяра юкъе керда оадо дакъа лаьцад, аьна. Вежарашка йолча дукхача партей кулгалхошна дакъа къамаьлаша хьахьекхар дунен тайп-тайпарча районашка лоаттабеча къовсама хьалий баьхалонашкен шоай тайпара хьалашкен хьежжа марксистско - ленински хьехам хоадамболлаш чакхбахара опыт. БӀарча хьанйцана вай Совещане деа повестка тӀара кертера вош дуваро шекo йоашаш бӀаьхий беогби берригa коммунистически болам а Совещане дакъалацача партеех хӀаранa а, вайна новкъостал дерга вежарашка йолча партей маьхерча опытах пайда эцара.

Совещане тӀайцача документаша вайна массанена а керда гарз бе долл вай юкъарча къовсаме. Берригача мехкий коммунисташтен къахьегамхоштен новкъостал дерга цар империалистически агрессецен Ӏазапацен дӀахо лоаттабергболча къовсача наькъаш кхы а шаьрагӀа бӀаргага. Дерригача дунен гӀа некаогда уж халкъий паргӀатон, машара, ирaза гӀудакх бахьан долаш къовсам лоаттабеча дунен тӀарча дерригача тешанеча, прогрессивни низашка вай цхьана вежарашха беш бола тӀаьхьехам сайна.

Кхетадеш да, тӀайца документаш — из укхаза нийй викалаш бохкийтача хӀара парте дӀахо чакхдаккха безача боккъача балха ларда мара ма. Цхьадакъа, тешшаме ала йиш я, из дукеи тешамен лард я, аьна. (ТӀоараш тох). Цо хьахьокх империализма, реакис, тӀема низашта духьалара вежарий цхьоагӀо чӀоагӀъяра дакъера лоархӀаме этап. Цо дег чу йоссаю оптимизма уйла, вай гӀулакхо керда котаргаш йоахадехилареех, вай болаш дӀахо кхы а чӀоагӀагӀа кхоталургхиларех бола тешам.

Атта къовсам бац дӀахо чӀоагӀаьа, опыт йолча, хӀинда йолча противникаца вай лоаттабе белаш. Цо вай дерригаш оаошагӀоада къаьст-къаьстача дешаех хетараш цхьаднача дакъе бе-бе долча хана а тӀулакхаш цхьоагӀо йолаш чакхдахара. Къовсама опыта вай Совещане масе оагӀорахьара дӀахьа дагадовлар, коммунистически болама лоархӀамегӀарча актуальни дешаех йола позици вӀашин дага а дахьа кийчъяр — воай мугӀараш кхотадича, воаш чакхдоаха гӀулакхаш вӀаши багадоалаши буввам болаш делаьача, уж къовсамаш вай кот а долаш чакхдалара зикагӀа бола тешам.

Совещане болх беча деноша вежарашка йолча партей делегацеша цкъа сайна дукхаза а дийнар империализмана духьала, вай нийсхоа гӀулакх котдаккхар духьа лоаттабеча юкъарча къовсама юкъе Советски Союза Коммунистически партеи Советски пачча-хьалкхеной лоалача дакъа хьахьехьа. Къовсамга гӀодарча новкъосташа тха политика дакъа мах баро а хӀаьта шотта тха партеи Советски паччахьалкхи лара еллара бахтеи хиниа Владимир Ильич Ленина аьна дийнахьа дена оӀаь шу диззара хетадаь документ Совещане тӀаьцаво а тха. советски коммунистийн деззагача тха советски халкъех деташ урауттаду.

Мукъаба сона деза новкъостий, цӀаккха лоарагӀа могӀоаращ Маркса—Ленина хьехари, пролетарски интернационализма принципашта тешаме йолча Советски Союза Коммунистически парте цӀашт кходердап вай болажи хьалхашка, дунен дерригача антиимпериалистически низашта хьалхашка вай Совещане итогаша хьакхайлла керда перспектиаш кхоачашхилайтара новкъостал дар духьа.

Деза доттагӀий!

Миштa йола а на хома за дӀадар болх беш, дискуссеш еш. Москве даьхкача хана оаха шуга дег тӀара моаршал хийтта селхан мара доаьаш сайна хет. Ишта моттиг нийсъелча массаза хулаш мо лаьра, тхоиа кӀоаш-дукха сагота хетаргья шунара къаста.

Мукъаба сона Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета цӀерагӀа шун партешка, шун мехкий болхлошка, ахархошка, интеллигенцега советски коммунисташкаъ, 240 миллион долча дерригача советски ХалкъагӀа эттара дӀайхагӀа дола моаршал оаш дӀалуьтa шутара деха. (ТӀоараш тох).

Шун моаршалла, деза новкъостий къоастамера доттагӀий!

Ӏазапа, эксплуатацена, къела духьаларча, халкъаш мукъадахар духьа, адамий сийдда кхоаме бахьан долаш лоаттабеча вай сийлахьа къовсама толам балба!

Дакъала хийла дерригача мехкий коммунистий цхьоагӀо!

Дакъала хийла коммунизм!

(ЧӀоагӀа, дӀаьхдаь тӀоараш тох, Берригаш а хьалгӀовтт).

(ТАСС).

КОММУНИСТИЧЕСКИ БОЛХЛОЙИ ПАРТЕЙ ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА СОВЕЩАНЕХ ЙОАЛ

КОММЮНИКЕ

1969 шера 5 июне денз 17 июнега кхаччалца Москве хилар 75 коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъера Совещани. Совещанена юкъе дакъа лаьцараша цунак лерхӀ империализмана духьал лоаттабу къовсам боаркъабеча, дерригена дунен тӀа эттара дуккагӀа болча низа лоладеча гӀулакхий антиимпериалистически цхьоагӀо хилара гӀулакха тӀехь хиина йоаза событи, марксизма - ленинизма, пролетарски интернационализма принципаш тӀа коммунистически болам кхотабалар чӀоагӀдеча кертерa лоархӀаме этап.

Совещанена юкъе дакъа лоацаш хилар укх коммунистически болхлойн партей делегацеш: Австрале Коммунистически парте, Австре Коммунистически парте, Алжире социалистически авангарде Парте, Аргентине Коммунистически парте, Бельге Коммунистически парте, Малхбузен Бердане Социалистически едини парте, Болгарски коммунистически парте, Боливе Коммунистически парте, Бразильски коммунистически парте, Великобритане Коммунистически парте, Венгерски социалистически белхлой парте, Венесуэле Коммунистически парте, гаитянски коммунистий цхьана кхийттача парте, Гайане Халкъа прогрессивни парте, Гваделупски коммунистически парте, къахьегама Гватемальски парте, Германе Коммунистически парте, Германе Социалистически едини парте, Гондураса Коммунистически парте, Греце Коммунистически парте, Дане Коммунистически парте, Доминикански коммунистически парте, Израиле Коммунистически парте, Инде Коммунистически парте, Иорданни коммунистически парте, Ирански коммунистически парте, Иракa Халкъа парте, Къилбеседа Ирланде Коммунистически парте, Ирландски болхлой парте, Испане Коммунистически парте, Итальянски коммунистически парте, Канада Коммунистически парте, Кипре къахьегача халкъа Прогрессивни парте, Колумбе Коммунистически парте, Коста - Рика халкъа авангард яхача парте, Лесото Коммунистически парте, Ливански коммунистически парте, Люксембурге Коммунистически парте, мукъабоаларен социализма парте (Марокко), Мартинински коммунистически парте, Мексикански коммунистически парте, Монгольски халкъа — революционни парте, нигерийски марксистий - ленинций, Никарагуански социалистически парте, Норвеге Коммунистически парте, Малхбоален Пакистане Коммунистически парте, Панама халкъа парте, Парагвайски коммунистически парте, Перуански коммунистически парте, Польски болхлой цхьана кхийттача парте, Португальски коммунистически парте, Пуэрториканскин коммунистически парте, Реюньонски коммунистически парте, Румынски коммунистически парте, Сальвадоре Коммунистически парте, Сан-Марински коммунистически парте, Сирийски коммунистически парте, Советски Союза Коммунистически парте, США Коммунистически парте, Судански коммунистически парте, Тунисски коммунистически парте, Турце Коммунистически парте, Уругвая Коммунистически парте, Финляндe Коммунистически парте, Французски коммунистически парте, Цейлона Коммунистически парте, Чехословаке Коммунистически парте, Чиле Коммунистически парте, къахьегама Швейцарски парте, Эквадоре Коммунистически парте, Къилбаьхьен-Африкански коммунистически парте, кхоромален гӀеть цӀи ца йоаклаш йитача, къайлагӀа бола беш йолча шин коммунистически парте делегацеш, Хьалха вахa лоархӀаш Совещане хилар Кубе Коммунистически партеи Аьрдахьарча парте — Швеце коммунистийн делегацеш, шоай позицеш а оттайир цар.

Совещане тӀайцир керттера документ: «ХӀанзарча этапе империализмана духьаларча къовсаме декхараш коммунистически а болхлой а партей, дерригача антиимпериалистически низий гӀулакхий цхьоагӀо». Империализмана духьал лоаттабеча къовсаме цхьана йола программа оттаьча документа [illegible] мара йиза ревизия [illegible] Итале, Сан - Марина, Реюньона коммунистически партей делегацеш, хӀаьта Доминикански коммунистически парте делегата хьаллоацар керттера документ.

Совещанена юкъе дакъа лоацараш дийнарш дийцар В. И. Ленин ваь 100 дизар дездарех дола доаш, чӀоагӀа раьза болаш мага а дир «Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизарах» дола кхайкарал.

Совещане кхайкар дунен халкъашка «Вьетнам шийла ӀоӀаме, кортамукъа, машар» хилийтара тӀехьехеш. Цо чӀоагӀа декъала дийцар Къилбаьхьен Вьетнама Республике Хана йола революционни правительство хьахилар. Совещане «Машар лорабара тӀехьакхам» кхайкабир. Цо тӀайцир Ӏарбий халкъаша израильски агрессене духьал лоаттабу нийсхон къовсам хьалхоацаш йола Заявление, иштта эттара къизагӀа йола репрессеш тӀалоаттаеш болча а дунен халкъашта юкъерча империализмо хьаллоаттаеш йолча реакционни режимашта духьал хелача хьалашка шоаш кхо ца беш къовсам лоаттабеча а коммунистеш а «демократеш» а бертцхьоагӀо хилара Заявленеш а.

Совещанин хилар гучадаьа дуьйцаш, вежарашка бертцхьоагӀо йолаш, шерра барт товш. Берригача партей цхьаттерра бокъо хилара принципи бахза коллективни методаш цӀенкашта лелаеш хилар Совещанена кийчо еча хана а из ше дӀахьош а.

Совещанена юкъе дакъа лоацараша дийцар коммунистически болхлойн партешта юкъера бувзамаш дӀахо а вагӀадоаладе шоаш кийча хилар. Цар бакъдир шин оагӀорахьарен региональни вӀашагӀбоаттабелар, эшаш хилаьча вӀашин дагабоаларе, опыт йоазара, актуальни политически теоретически дешаш, империализмана духьаларча, машара, къамаш шоай ӀоӀаме хилара, демократе, социализма гӀулакх котдаккхара тӀехьа латтабеча къовсама проблемаш коллективно юкъерa коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъера совещанеш яр бакъахьe хилар.

Совещанена юкъе дакъа ца лаьцача коммунистически болхлойн партешта цун материалаш хьахийта а соцем баьб.

Совещанена юкъе дакъа лоацараш чӀоагӀа тешаш ба цун итогаш хӀара коммунистически парте а берригача халкъашта юкъерча коммунистически Болама а хьаштеше мехкара хилара.

Нохч-ГӀалгӀай дахчан хӀамаш ечa «Терек» яхача фирме Цепова Зоя шляфовщицалла болх бу кхоалгӀа шу да. Цо даим тӀехьхоачашъю сменин задаш. ГӀаьдий кегаш хьадеш я иза. Цепова. Цо кийчъяь продукци лакха дикал йолаш хуш, цхьаккха тӀаьхьоала боаш чакх а йоал.

Из, хьанар ца кходеш во къахьегарах массехаза ахчан совгӀаташ Сийлен грамоташ тийнай цунна. Фирма хьалесо хьалтеха цуй сурт.

СУРТА ТӀА: Цепова Зоя болх беш йоал.

И. Панкев сурт.

ТӀАБОАГӀАЧА БЕТТА ЧОТАГӀА

Грозненска «Художник» фабрикa болхлоша толамца кхоачашду гатпалеска даьлагӀча шера тӀайцa социалистически декхараш. Къаьстта дакка да къахьегама толамаш М. И. Ляув керте латтача ткачей цеха коллектива. Цхьа бутт хӀаьбахийтабап цо бетта плана тӀехкхоачаш на еш. Цхе бетта плана 113 процент кхоачашьяьй цеха болхлоча. Укх бетта а дакка да цар тоьлам. Хьалхарча декъа задана тӀеххоачашьяьй цеха коллективо, хӀаьта укх бетта план 20-ча июне кхоачашье лерхӀ. Дукха ха йоацаш коммунистически къахьегама сийлен цӀи еннай шу цеха коллективана.

Новкъосташта юкъе з дика болх бара белгалбаьнна ба ткачихаш Гайтукаева Лизен Кикст Валентинен, красильщица Сидорова Люба, кхьбараш. Юкъера лаьрхӀача хӀара сменагӀа нормаш 120—125 процент кхоачашъю цар. ХӀанз иштта бетта чотах къахьегаш ба уж.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ПЛАНАЛ ТӀЕХ...

ТӀайцa социалистически декхараш толамца кхоачашдеш ба «Грознефть» мехкаьтта промыслови управлени мехкаьттахой. Ер шу доладелча денз 15-ча июнега кхоачаш цар планал совгӀа дакха «Гаьржа дошув» 17000 тоннa топна я. Ярье хьалха латт Е. М. Даниленa кулгалдеча иоапачӀа промысла коллектив.

А. ЧУРИЛОВА,
«Грознефть» НПУ планови отдела экономист.

МОСКВА. Коммунистически болхлойн партей дунен халкъаштан юкъара Совещани.
СУРТА ТӀА: заседанешта юкъе перерывана йолча хана. Къамела деш бу КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев, КПЧ ЦК Хьалхара секретарь Г. Гусаки КПЧ ЦК секретарь Л. Штроугали.
В. Соболева сурт. ТАСС фотохроника.

МОСКВА. Коммунистически болхлойн партей дунен халкъаштан юкъара Совещани.
СУРТА ТӀА: делегаци членаш А. Н. Косыгин Н. В. Подгорныйн Польсин объединенни белхлой парте ЦК Хьалхарча секретараца Владислав Гомулкаица къамела деш бу.
В. Соболева сурт. ТАСС фотохроника.

КОММУНИСТИЧЕСКИЙ БОЛХЛОЙН ПАРТЕЙ ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА СОВЕЩАНЕ

16 июне Москва шен болх дӀахьо коммунистически болхлойн партей дунен халкъаштан юкъарчу Совещанис.

Нов. Пессе, Финляндин Коммунистически парте ЦК Политбюро члена председателан а деш хиллачу Ӏуьйранна заседани индонезийски коммунисташа дешна къамел тӀейоцуш Совещане.

Совещане дени повестка тӀе латта долчу дуьхьа нах заседани къамельаш дир: Никарагуански социалистически парте делегаци кертехь лаьттина нов. Р. Сантоса, Сирийски коммунистически парте ЦК Генеральни секретара нов. Х. Багдаша, Реюньонски коммунистически парте Генеральни секретара нов. П. Вержеса, Ирана Халкъа парте ЦК хьалхарча секретара нов. Р. Радманеша, Доминикански коммунистически парте делегаци кертехь лаьттачу нов. Л. Санчеса.

Сарйраннарча заседане председателан деш вар Бразильски коммунистически парте ЦК Генеральни секретарь нов. Л. К. Престес. Заседане къамельаш дир: легальни долуш хьаьжана болх беш, вакхаршеш йолча цхьаьн парте делегацин кертехь лаьттачу, Гондурасе Коммунистически парте ЦК Хьалхарча секретара нов. М. Моралеса, Гайана Халкъа прогрессивни парте лидера нов. Ч. Джагана, Турце Коммунистически парте ЦК хьалхарча секретара нов. Я. Демира.

* * *

Шера а масса агӀорахьара а, дуьххьара йолча хана тӀейоьссан цуьнга цхьаьна реальноста кхетам ца лоархӀам беш империализмана дуьхьала лаьттабеча къовсамаш цхьаьнатоьхна йоккхо ен хилар хьахоллуш йола йоккха дебаташ дина чекхбаьлла ватт коммунистически болхлойн партей дунен халкъаштан юкъарчу Совещане.

Селхан Георгиевски зале дийнахь белгала хилла хьалхара латта боцуш къовсам лаьттабеш йолча партей ешнай къамельашкахь ешаш а колониальни Ӏедала кӀел де, а тӀаьхьа диктатурий Ӏедала кӀел бала лекхаш де, а дуьхьа а долуш кертенахь деанна коммунисташа документ ма дарра ешна лаьттачу парте — Сирийски империализмана а, империализмо дерриге контракта яц да. Цхьаболча ораторийн цхьайолчу партейн отчетана йоцуш — цӀеране подполье а бала болх беша ца боллаш ба уж.

Кийчон комиссе вӀаштӀехьдаьккхина программни документийн керда тӀе империализмаца лаьттабеча къовсама кхоталлара тӀехьаман беча, дог тохадоллийташ долча цар къамельлашка Ӏаламате чӀогӀа уйла тӀеерийта, кхетадеш, вежарий доттагӀалла ладийгӀар.

Дени лоархӀаме событи а хилла дӀаьттар массеха цхьатӀера рогӀа а вешаш индонезийски коммунисташа дь Кхайкарал Совещане тӀетоьцар.

Бакъда, полицейски террор йоллюш а, Индонезера коммунистически болам бакъ ба: индонезийски коммунисташа Ӏалашйе ха хила цуьнга къовсам лаьттабу шоай парти юхаметтаоттаейтар дуьхье. ХӀинца дунен халкъашта юкъарча Совещане, царцара ший интернациональни солидарность дӀа а кхайкаь цар дегаш урамгтадеьд, керда ниэзан чудоссадеьд цар дегашка.

Коммунисташа болх беши къовсам лаьттабеш доле мехкаш шоайла вӀаши мел гаьна дале а, шоай аргӀош вӀаши валу царна, вӀаши солидарность гойтарца.

ГаргагӀоначаш ватт кӀинзарча этапе империализмана дуьхьала лаьттабеча къовсама а коммунистически болхлойн партеша, дерригачо антиимпериалистически низана цхьана чакхдоагӀача гӀуллакхий цхьаргӀо Ӏалашьяра а халкъара декхараш оттадергдолга дола Совещане керттера документ тӀетоцаргдола йола ха. Цудуьнга кхетадеш да, кийчон комиссе — цун болхаца дакъа лоацам хиннай, хоьш ма дарра, из де ловш мел йола партеш — кийдаьча цу документа проекте цара шай гӀуллакхаш вӀаштӀехьдоккхаш ала хӀора оратор а хилар. Совещане дакъа лоацараш цхьаннена тӀакъа шоллагӀча дени къамаьлаш дора документ ма дарра тӀетоцара тӀакъа.

ЧӀоагӀа уйла тӀейоьллийташ ладийгӀар коммунистически болама ветеранах цхьанне — Сирийски коммунистически парте ЦК Генеральни секретара, вежарашта йолча партеш цхьана гӀуллакхаш лелдара проблемий кӀоргга анализ дьча нов. Халид Багдаша къамельлага.

— ХӀара коммунистически парти, — аьлар цо, — ма дарра аьлча кхычарех тийша хӀама доацаш я, цо шийна чухьарчи араьлашаца политика шийггара къоастаю, цхьан аргӀорахьара, шийн хьалхаьча хьелашка а, хӀьта, шоллагӀча агӀорахьара, дунен халкъашта юкъерча гӀуллакхашка а хьежаш. Цхьабакъда, из кхычарех тийша ца хилар дунен халкъашта юкъерча коммунистически боламах дӀокъаста эза ахилга дац, цунца оппозици лелае эза ахилга дац. Коммунистически партей да шоаш вӀашагӀтохаш дола юкъяра, керттера, низ бола хӀама. Из — марксизм - ленинизм.

Никарагуа, Ирана, Гондураса, Гайана, Турце, кхыча коммунистически болхлойн партей викалаша, къамаьл дӀаоагӀар бӀаргга гора дуьхьала, аьттехьарчей «лардекьарчей» оппортунизмана дуьхьала тӀаьгӀерттан принципиальни къамаьлаш а дац, белгалдоаьар, пролетарски интернационализма идеаш хӀинзарча хьалхаца къаьстта лоархӀама хилар. Цар йоакар, боккъонца йолча марксистско-ленински позица социалистически содружествацен цун керттерча бастионаца — Советски Союзаца йокаргӀоаца солидарность куьга дӀадӀаи. Цунца дуьзадеша цхьаьна а кхы цӀаьнна а гӀеттадеьд хӀинзарча пекински кулгалхой шовинистическо - раскольнически антисоветски накъах дола доаш.

ХӀинзарча пекински лидерашна леладу шовинистически, авантюристически гӀуллакхаш хоадамбоалаш бахьна деш къамаьлаш дир Никарагуаски социалистически парте, Гондураса Компарте, Иране Халкъа парте, Турце Компарте, кхыча партей викалаша. Цу хане цар хоадамбоалаш ши дуьхьаь доацаш хьахайтадора хӀинзчу тӀехьарӀа дена дӀа шоаш Мао группе Китайски компартии китайски халкъа морг лоархӀар ца хилар. Мао группо леьцача позице ахьа империалисташта декхара...

Тер ду, белгалдоахар дуккъана ораторша. Цхьабакъда, господий империалисташ цӀенхаьтта гӀалат боала тарлора, нагахьа санне цу хьалешка шоай позици чӀоагӀьадай аьнна царна хийтача. Нийса соотношени угнетателашта эксплуататорашта пайдана йоцча агӀорахьа вӀалла а яц.

— Вай замах мелан, — иккъа аьлар нов. Багдаша, — дена дегӀа ухана хӀинзарча хана къаьстта доаргӀа гуш да Вьетнамага хьежача. Вьетнамага хьежача гуш да, дунен арена низий соотношени мортамукъаьлени социализмен низашта пайдана йолча тайнара дӀанийсъенна хилар...

Селхан пренеш йолча сана, Совещане дӀанхача деношка а сана, ораторша чӀоагӀа сий деш дувцар марксизма-ленинизма теори дегӀаэдуьраш юкъе, империализмаца лаьттабеча къовсама лоархӀамегӀа проблемаш кийчьяре юкъе КПСС доацача творчески дакъах. Дуккхача партей викалаша белгалдаьхар, Совещане КПСС делегаци керте лаьттача нов. Л. И. Брежнева дешча къамаьлаца хӀинзарча дунен халкъашта юкъарча хьела а коммунистически болхлойн боламарча гӀуллакхий масса агӀорахьара, кӀоргга, геттара нийса анализ ба хилар. Цар ерриге а ма ярра а тъаплоац из анализи КПСС делегаци хьехтам идеши.

Империалисташа шоай тийша белхаш леладешшехьа а, чӀоагӀуш кхетапуши бе дунен халкъашта юкъара коммунистически болам. Цхьа бахьан доацаш дацар 13 июне «Нувиль атлантик» яхе НАТО бюллетень дунен халкъашта юкъяра Совещани—из коммунистически болама толам ба, цигара «кхотабелар... кийттачула чӀоагӀа [illegible]», хӀэта юкъерча цхьакъа рьзза боацарий къамаьлаш «хийра латт» аьнна мукӀарал деза ца делер, хӀэта дукха за йоацаш а тӀехьа дуккхача делегацей берт а эгӀаргба, уж Совещанера дӀа а гӀоргӀа яхаш шайхал яла гӀийртача американски пресса цӀеххха гӀер йоахар: 14 июне Москвера хиннй йоацаш хоамаш чухьазьярча агӀош тӀа непеткара кхоачамбоа Ӏийра яз.

(18 июнера «Правда»).

* * *

Коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещане дакъа доацараша массаза рьаза а боалаш. ЧӀоагӀа гӀадбаха тӀаийнар «Машар лорабера кхайкарал» — ерригача континенташкара миллионаш нах машар бахьаш доацаш, империализма агрессивни политикана дуьхьала лаьттабеча къовсама оарцагӀбахара гӀуллакха боккхача лоархӀаме хила йоаза дола шерра документ.

Кхыдола, хӀэхьле шерра дӀакхайкадаь документаш — «Вьетнама — мортамукъахьа, паргӀато мецарӀ» яза тӀаххехам. Къулбахьен Вьетнама Хьалха йолча революционни правительствага дахьийта моарнал. ГӀарбий халкъий инйслой къовсам хьалоацаш аь Заявлени, греческий патриотий, индонезийски коммунистий, гаитянски демократий къовсамашара солидарность юкъахаш дах кхайкаралон а санна. «Машар лорабера кхайкарал» массаза рьаза а боалаш тӀаэцар — из а дунен халкъашта юкъерча Совещане итт дийнахь бахьа балхо тӀехьаьнна лоархӀаме политическа итог, вог урвоттадеш доле коммунистически болхлойн партей солидарностан кхотабалараш тӀешна.

Селхане а ден повестка тӀара хьалхара пункт — хӀинзарча этапе империализмана дуьхьала лаьттабеча къовсама декхараш а коммунистически болхлойн партеша империализмана дуьхьаларча дерригача низаша цхьана чакхдоахача гӀуллакхий цхьаргӀо а — йийца бьалар Совещане дакъа лоацараш.

Боккъонца йолча коммунистически демократе сийдола урок а ийчла дӀаьттадо московски Совещаний цхьа фупахкаа «демократецара дов» социализманен коммунистически тӀаьра гӀертам буржуазии пропагандо хьийга къа дора а ден. Коммунистий йоккхагӀа йола форум — из а сийлахь-йоккха ленински тэадаман ларде яда демократически форум, цул тхьа дуккхача ораторша дийцар Совещане белгалдоалаш хиннача цхьатарарча боккъонийн вӀаши сийдарен ларде тӀе лаьттача вежарашка долча гӀуллакхий, комсьосташа, къайлагӀа хӀама доацаш, латаргдараш паргӀатта дӀа-доха дувцара хьалаш.

Дунен общественноста теркама юкъметтиге латт дунен халкъашта юкъерча Совещане болх. Шераре откашаш тьолный хӀинзарча дунен халкъашта юкъерча гӀуллакхий, империализмана дуьхьаларча къовсама, дунен коммунистически боламерча гӀуллакхийн на дегӀабара перспективний масса агӀорахьара анализ бьола КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева къамаьло. ЧӀоагӀа уйла тӀейоахийташ ладийгӀар вежарашкьа долча социалистически мехкий коммунистически болхлойн партей делегацей кулгалхошта, Америка, Малхбузен Европа, Азе, Африка, латиноамерикански мехкий боккхийча деятелашта дешча кӀоаргга чулоацам болаш долча къамаьлашка.

Селхан Ӏуьйрийна хиннача заседане ораторашта бар Сан-Марино, Лесото, Гватемала, Къилбаседен Ирландие, Боливе, Пуэрто-Рико, Панама Къулбехьен Африка коммунистически болхлойн партей викалаш. Тайп-тайпарча континенташкарча вежарашта йолча партей викалаша, шоай мехкашка империализмаца неоколониализмаца дуьхьала баржаш латтача къовсамах шоаш дувцаш хьалхара демошна къамаьлаш дахьа дуккха а дуккхагӀа болча ораторша а санна, хьаллоацар партеша цхьана къахьеташ оттадаь керттера документ.

— Империализмана дуьхьалара низаш вӀашагӀтохара лоацйолла гӀерт вай, — аьлар Лесото Коммунистически парте викало. — Империализмана дуьхьаларча болама авангарда лоархӀалуш болча дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама хьахьокха эза революционни прогресса керттера кхо дакъа вӀашагӀтохара кхебологически лард. Дуккха бараш марксисташ-ленинисташ боацаш бола вай потенциальни союзникаш тешабе беза вай. Документа тӀа еш йола Ӏилман анализ цхьаргӀо меттел, империализми реакци низаш эша а дь котало йоаккхийта Ӏалашде дезаш йоагах.

Латиноамерикански мехкий викалаша белгалдоахар керттерча документа реалистически маӀан, цу тӀа хьахьекха революционни кхоашенах оптимистически хетар, болхлой класс, марксистско-ленински идеологе деналерен творчески маӀан. Цар дь къамаьлаш Советски Союзцарен кхыча социалистически мехкийцарен — империализмана дуьхьаларча къовсамерча авангардацара деналера солидарность хьахьокхаш дар.

ЧӀоагӀа уйла тӀейоахийташ ладийгӀар Къулбехьен-Африкански коммунистически парте викало нов. Дж. В. Маркса дь къамаьл. — Вай коммунистий, сийдахьдоккхача эскарах, дунен тӀа цхьаккха ца хиннача тайпара лоттача паргӀатача эскарах да вай, — аьлар цо. — Вай хьаллоацар юкъера а дерригача дунен тӀа котдергдола башха-декен бакъахьарен гӀуллакх да. Укхаза шоай викалаш бахкийтача партеех цхьакха а из шоай валар болхлой классе гӀуллакх бахьан долаш дӀадела бола ший турпалаши сагото лайнараши боацаш йола парте. Хьалуьла лийгача вай коммунистий дуьхьа, селла йӀаьхача хане тӀаргӀерттан вош къовсам лаьттабьача хӀамай дуьхьа укххаза, шийн цӀерацца хӀара революционера дог урвуттадеш йолча укх городе цӀаькха а дӀаххайкадергда вай вой исторически миссеш — империализм, тӀемаш, Ӏазап, сагоеага еш йола эксплуатаци вӀенаь дӀаиккхара, машар, котало, къамий паргӀато, демократи, социализм Ӏалашьяра шоаш мутӀахьа хилар.

Сарйрайнарча заседане къамаьл даьла редакционни комиссе председателан КПСС ЦК секретара нов. Б. Н. Пономарева хоам бир документашта редактировани яра болх комиссе чакхбаьккха хилараш, Совещане дакъа лоацараи хьежайта дӀахьалашка дихьар уж.

Тахан Владимир Ильич Ленин вьача дийнахьа дена 100 шу дизара хьакъехьа дь кхайкарал тӀаэца а «ХӀинзарча этапе империализмана дуьхьала лаьттабеча къовсама декхараш а коммунистически болхлойн партеша, дерригача антиимпериалистически низаша цхьахоахача гӀуллакхий цхьаргӀо а» яхача керттерча документа — шеко йоацаш берригача коммунистий, империализмана дуьхьаларча, машар, къамий доӀам, демократи, социализм бахьан долаш къовсам лаьттабеш мел берий дегаша къадобаргӀолча, чакхдоахача гӀуллакхий низ болча программана кулгал хила а деда дунен халкъашта юкъерча Совещане.

(17 июнера «Правда»).

17 июне Уругвая Коммунистически парте ЦК Хьалхарча секретара нов. Р. Арисменде председателан а деш хилар коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещане заседани. ТӀаэц «ХӀинзарча этапе империализмана дуьхьала лаьттабеча къовсама декхараш а коммунистически болхлойн партеша, дерригача империализмана дуьхьаларча низаша чакхдоахача гӀуллакхий цхьаргӀо а» яха Совещане керттера документ. Совещане дакъа лоацараша массеха рьаза а боалаш ита тӀаэц «Владимир Ильич Ленин вьача дийнахьа дена 100 шу дизара хьакъехьа» дь Кхайкарал а. Уж документаш тӀаэцаре рьаза хила тӀоаьраш тоа Совещане дакъа лоацараша.

Керттерча документах шоай партешта хетараш дувцаш къамаьлаш дир: Швейцарски къахьегама парте кулгалдеча комитета члени ЦК секретара йолча нов. Я. Лехлейтера, вортамукъаьлени социализмен Парте (Марокко) Генеральни секретара нов. Али Ята, Великобритане Коммунистически парте Генеральни секретара нов. Д. Голлана.

Доша хадаш къамаьл ду нов. Р. Арисменде.

Коммунистий гимн «Интернационал» доаккх делегаташа.

Шай болх чакхбаьккхар коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещане.

ПАРТИЙНИ ВАХАР
КОММУНИСТАША ХЬОКХАМ ТЕЛ

ПЯТИЛЕТКА дизлагӀа шу хьттув боалаш нийсдаьр В. И. Ленина цӀерагӀча Грозненски мехкадьтта чакхдоахача завода коллективаша. Ӏалашьяте шийлача Ӏена хьалашка болх бе машинашкъа транспорт кийча ца хилара цӀенкаштта новкъарло йир тха завода балха.

Интернаш машинашкъахоша партгӀа хьетӀа ца соар бахьан долаш тха йиш хиланзар завода арахеца мехкадьтта продукташте реализаци е. Цудухьа цхьоалагӀча квартала план кхоачашъяьзар, цаччахьалхенга дӀа ца кхоачаш йисар бӀаь эзараш сом мехка мехкадьтта продукташ.

Цул совгӀа № 8 йолча установкана реконструкци яра балхеш гӀишлошъерашна нийсса цхьан бетта юкъагӀдехар а лаьрхӀача заводе этта къал мел чоалхане хинна кхетаде хела дац.

Иштта гӀулакхашца дӀахо машар лоттаба йиш яцар. Коммунисташа еннача предложенех, партконерча керттера экономически хьоккамаш кхоачашдара гӀулакхе тӀахьожам лоаттабеча комиссе масса а агӀорахьара техкар из хьал. партийни комитета дувца оттадир завода балхах лаьца доа.

Из дош дувцаш коммуниста дукха предложенеш йоалайир, царех эттара мьхьера яраш оттаьла мероприятей ларда а йийшар.

Партконе чӀоагӀйир завода, цхьайолча цехий, установкай балха графикаш. Цар тӀа белгалдаьхар бетта планаш кхоачашъярал совгӀа, шу доалалуш кхоачашде вӀаштӀехь ца доалаш дисар кхоачашдара йола мероприятеш а.

Хьалхашка латта дехар кхоачашдара хӀара болхлочо, специалиста, ерригача службай отделей кулгалхоша шоаш кхо из беш къахьега дезалга дика кхетадора оаш. Нахаца хадданза бе болча балхаца чӀоагӀбе безаш бар парткомо дь тӀахьехам.

ЕрригӀа технологически установкашкара, участкашкара болхлой оарцагӀбаха беза, деннеа бийсанен лаьрхӀа йола производственни планаш кхоачашъе, хӀара сменага, хӀара технологага дӀакхачийта еза уж ерриге решенеш.

Цхьайолча цехашка чӀоагӀъе езар къахьегама дисциплина, лакхбе безар болхлой бехктокхам, вешта аьлча чакхдаха дезаш дар завода ерригача коллектива инициатива дегӀайоале йиш хулийтаргдола гӀулакхаш.

Хоаш ма дарра, партийна организацеа хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашде вӀаштӀехьдаргдола хӀама да производства лоархӀамерча участкашка коммунисташ дӀа-хьа нийсбар. Из лоархӀаме гӀулакх шийн теркама кӀалхара ца дийтад завода парткомо. Чоалханера хьал эттача дукхагӀа хьалаш нийсдуча хьежабу оаха производственни планаш кхоачашъе нах оарцагӀбаха хоаш бола парте членаш.

Тха заводе хилача участкех лоархӀаш а кокс арахеца № 5 йола цех. Цигарча производстве дола механизаци автоматизаци хилар бахьан долаш цу цехера балхаш дуккхагӀча дуьхьа кулгашна дора, цудухьа балхара дӀебузлар технологаш.

Коммуниста И. Вязникова предложенех хьайир кокс бохабеш йола дробилка. Из производствана юкъейоалляр бахьан дикка лакхъяьлар производства культура, къахьегама оасарле.

Цул совгӀа лоха яр технологашта юкъера дисциплина. Парткомо цу цеха начальника заместителалла хьожавир коммунист М. А. Живолупов. ДоагӀа а доагӀаш сий де яла цун — дика кхоачашдир коммунисто шийна тӀадиллар гӀуллакх. Хьинар долча, нахаца болх бе хоаш волча специалисто вӀаштӀехьдаьлар шийна хьалхашка латта декхараш кхоачашдара коллектив оарцагӀьакка. Цу дерригех дикка пайда баьлар: лакхъелар къахьегама эффективность, болхлой алапи тӀакхийтар.

Парткома гӀалат далайтадеш лоархӀамерча участкашка коммунисташ А. Таханиц, Ю. Аксенов хьожабаь.

Заводе дуккагӀбола коммунисташ, юкъарчал доацаш, къахьегаш ба цехашка, технологически установкашка. Заводе дика вовзарал совгӀа ерригача республике цӀи хеза ва коммунист, Социалистически Къахьегама Турпал Ведерников Николай.

1953 шера дена заводе къахьегаш ва коммунист И. Бурленко. Цу юкъагӀа башха - дика караерзаьй технолога чӀоалхане професси, толамца чакхйоаккх установка технологически режим. Даим сменик заданеш тӀехккоачашъю хьинар долча коммуниста. Бурленко бу боккха общественни болх, из ва къахьегамхой депутатий Заводской райсовета депутат.

№ 4 йолча цеха коллективо чӀоагӀа сийду къонача коммунистий операторий Данилов Витале, Коробченко Георге. Цар кулгалдеча сменаша шоай производственни планаш 105—110 процент кхоачашъю. Шоашта удлув къахьегарашта дена хьокхам тел йоккха опыт йолча операторашта, находдаш лакхъю шоай профессиональни говзал — нефтяной институте дешаш бӀа уж.

Творчески шоаш кхо ца беш къахьег коммуниста операторашта Бирюлькин Юре, Митрейкин Николая, Жаворонкин Владимира, Невежин Михаила, электромонтера Зайнуждинов Хьасана, слесар Гусаченко Василе, кхы дуккхачара.

Коммунисташ лоархӀамерча участкашка дӀа-хьа нийсбара гӀулакх завода парткомо тӀахьожам лоаттабарах торо хилийтар 80 процент бола коммунисташ юкъарчал доацаш производстве дӀанийсбе. Тха заводе цхьа производственни участок яц коммунисташа къа ца хьегаш.

Рационализаторски предложенеш производстве юкъейоалляр бахьан 130 эзар сома пайда баьинаб предприятена.

Завода коллектива шийна хьалхашка латта декхараш кхоачашде оарцагӀбоаккхаш партийни организаце чакхбаьккхача балхах дьахийнар дог гӀоздоаккхаш да.

ХӀанз советски халкъо В. И. Ленин вь 100 шу дизара сийдолча дийнага кийчо яра шера социалистически цхьа йоарӀбаьна хана оаха, мехкадьттачакхдоахаргдола тхоай низ а хьинар а кхоадергдаш цу сийлахь-йоккхача юбилейна даха ма доагӀа накъадахара.

Д. ЗЕЛЕНКО,
В. И. Ленина цӀерагӀча Грозненски мехкадьтта чакхдоахача завода парткома секретарь.

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА КОМИССЕШКА

Халкъа образованена, культурана, спорта йола РСФСР Лакхехьарча Совета комисси 16 марта хьежар Российски Федераце массане юкъарча юкъерча образованега довлара кийчо ярах долча дешага. Депутаташа ладийгӀар РСФСР просвещене министра заместителан М. Кашина, РСФСР Лакхерчеи юкъерчеи социальни образование «министра заместителан А. И. Попова, профессиональна - техническа образоване гӀуллакхашта йолча РСФСР Министрий Совета Печахьелкхен комитета председателан заместителан В. Н. Роговой хьа [illegible].

Укх тӀеххьарча кхаь шера республике хьалхьй ши миллион моттиг йола школаш. Цу юкъа 9—10-ча классашкара дешархой 270 эзар сагӀ хӀана хиннабац хьа да дукхагӀа хиннаб.

Цунна цхьана заседане белгалдаьхар, массане юкъарча юкъерча образованега довлара еш йола кийчо хӀанз а кхоачамбоалаш йолча темпаех да лелаш хилар.

РСФСР просвещене министерства, моттигерча Советий дуккхача исполкомаша, предприятеша, организацеша кхе яргӀоалаш йола уйла яц сайрайнарчен заочни школай болх тоабара. Цхьайолча автономни республикашка, краяшка, областашка цхьанна шера кхоачашъяц школьни зданеш интернаташ хьалъяра план. Уж хьалъелга во лел Карельски, Тувински, Нохч-ГӀалгӀай АССР-ашка, Алтайски Приморски краяшка, Архангельски, Иркутски, Пермски областашка.

(ТАСС корр.).

БОАХАМГА НИЗ БЕННАБ

Нажай - Юрта района Асланбека Шерипова цӀерагӀа колхоз хӀаначул дикь шу хьалха экономически всала яр.

КПСС ЦК мартовски Пленум хиллачул тӀехьагӀа боахама экономика айяра йола резерваш хьачуча а дьха хьалда мероприятеш белгалйир лаьттан бервет совдаккхара. Хьалха пайда ца энаш юстара льда лаьттан кӀотаргех мукъадахарна 2—3 шера эзар гектарад совгӀа дола лаьттан карадерзаде аьттув баьлар боахама. Из алхха тха икзаца да, йиш йолаш хӀама канав. Цу дакъе чӀоагӀа новкъостал дир колхоза шефски гӀо деш хиннача «Сельхозтехника» яхача республикански объедичене.

Культураш дӀае дерхӀа льтташ шердарах дада гӀуллакх. цох Ӏа яха пайда хурибац, нагахь санна хьувкъам лака хуле. Цу гӀулакха тӀаэхийтар оаха керттера уйла, колхозонтан дӀадовзийтор цу дакъе цар де дезар. Шерра пайда нийтар морални материальни стимулех. Юкъарча собране оаха лаьрхӀар хьакхӀаш оланал совгӀа кхелаьчарна нийсса алаш мах бовзам дӀаала, иштта цу боаране иешрени йир тхьамка леладеваштта. Цу гӀуллакхо пайда балхашна безам совбаьккхар. Из къаьга хьагойт укх цифраша. Укх тӀехьарча шерашка хӀара гектара тӀара 16—17 центнер хӀа, 12—20 центнер хьажкӀаш кхеа боахама механизатораша. ЧӀоагӀа дикхбеннаб тхьамка хьувкъам а, гектара тӀара — 17 центнер гӀаурагаш — 8 — 10 центнер. Эргадыйнах колхозхой хьал-тоеа а. ХӀанз хӀара бетта совхозашка санна аьахи лу къахьегачарна. Цхьан цифрахь бахча балхах юкъера лаьрхӀача 2—3 сом кхоач.

Тха колхозе кертачун бӀаргкхетаргба клубе а контора а хьалтелача цифрай диаграммах. Цу тӀа белгалъу 1964 шера колхоза 6600 сом зе хиннаьа, хӀаьта 1968 шу латтача духьала яхьлагӀ боахама хиина цӀена пайда 118100 сом болга.

Боахамо хьалха пайда кха а алсамбаккха йиш йолга хоар а из тхоай керттера декӀаш кеташ а да тха. Из чигара де дела хӀанз тхона хьеха доаш. Боахама пайдане йолча культурай хьувкъам кхы а аккхбе, уж лаьрхӀаш дахьтаъ шерах дага да тха.

Цу дакъе чӀоагӀа пайдане гӀуллакх ца тха хьалдика тхьамка кхедар. Селхка из культура 53 гектара тӀа дӀайийнаяр колхозхоша. Хьувкъам санна бар — дукха ба хӀанз боахамс из культура кхера йоккха гоазал Ӏеаьнах. Колхоза йигалагӀа кхаш лелача бригада кулгалдеш ва коммунист нов. Мулешев. ДӀадаьхача шера 10 гектара тӀа тхьамка кхедаьа цун бригадо. ХӀара гектара тӀара 24 центнер тхьамка чужера яр. Цу боаране хьувкъам кхебир Успаев Ӏаьаз кулгалдеча бригада членаша а. Кхы а лакхагӀа де хьокхамаш хьалха лоттача гектарийкий. Солтгиреева Зарабата 0,55 гектара тӀара 44,6 центнер тхьамка чуйиъал. Цунна колхозо 2479 сом ахча деннад, хӀаьта цунга дӀакхоачаш лакха хьувкъам кхебаьча Катышева Жугога 2169 сом кхаьчар. Тхьамка леладерий хьинарах 40 эзар сом цӀена пайда баьлар колхоза. Цу культура укх шера 100 гектар яьтта дӀадоаш боахаме. Лахо йоэча хана кхы а дукхагӀа кхедергда оаха тхьамка.

200 цӀагӀара дезал ба колхозе тхьамка кхедеш.

Эргадыйнах укх тӀеххьарча шерашка тха колхозхой бахача юртий, производственни участкай сибат. Фермашка хьалхьй керда 200 Ӏаттан 300 Ӏаьсан лаьрхӀа помещенеш. Техника лоаттае керда дь 2 гараж, ялат чудоассаде помещени, тхьамка доьхаду 2 сушилка а боахаме. Укх шера хьалъь ярга цхьач шера сомий миллион консервий банка арахецаргйола завод. Йолаш я хӀанз тха юрташка культурни учреждене, сийлӀа моттигаш.

Цу дерригие пайда хьагойт лоам улача колхоза къахьегамхой шоай вахар тоадара, юкъара боахам дегӀабоалабара хьинар кхолеш боаца.

Цунца хьана дилдолийташ бац уж доккхагӀа дола декхараш а. Из ца В. И. Ленин вь бӀаь шу дизара тоалаяшна накъабахкар. Из иштта хилийтара яржача социалистически яхье латт хӀанз тха боахама къахьегамхой.

Д. НАНЗИЕВ,
Нажай - Юрта района А. Шерипова цӀерагӀча колхоза председатель.

ГІУЛАКХ ТЕШАМЕ ДА

Біарг ма дкоачча Ііеаха я кхай тІа деанкаа хий даржа цангар. Гудермеса районц «Дружба», «Кавказ» колхозий доаууб а лекъ цо. Оре йисте гІолла шорттига йода ДТ марказ йоли трактор. Цунцара ДДН-45 яхача установка тайина ютт кх кІаж. Иэ агрегат я «Кавказ» колхоза шолагІча кхаш леладеча бригада.

Дог гІоздоаххаш ла гуракха дийна кІа. Бальне ойла хет кІа гаьяара хьежача. Дика да лакхача кІина канаш, листа латт. Иэ йишта хилийтара кІезига къахьийгадац кхаш леладераша. Духхьала вай йийцача агрегато хІакале ше біеъ гектара тІа хий техад. Гуьо да дІадийнача кІина уккхаа шортта хий кхаьчалга. Нагахьа санна цхьанца долча боахвний кхаш суренка кхача оасаро ІажагІдераддаь хуле, укхава біарг кхетартбац цу тайпарча вене йолча баьшах. Оасара, вене садовхкача хІамашта дукхьале 400 гектар тІа дийнача хІина молкаш техай.

— ХІана кІа лакхдоакхад. Кхешка гербиинхаш тоьсса самолет еиай тхоиц, — йоах бригадира Абдул Шамиля гонар йоаццаш махкаш чуйоххий даттача социалистахьа дІа а вийрав. ХІана тха кхаш тІа гІолла хьалхара го тоссартба ш. Белхтохкаве да бригада тІанийна дехкараш. ХІара гектара тІара, плана 8 процент тІеххдоачаш а ма, 25 центнер кІа даакха лаьрхІад. КІи кхашка хьежача, шига боах беш болта механизаторашна ладийгІача шоай дехкараш царн кхоачашдерхайраш теш.

Наькъа йисте уллаш шекара свекла йийна кха. Цу тІе болх беш боахк Нохч - ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета депутата Муцуев Хожара звеноцара болхлой. Цо дуьш:

— Механически хьисапе гІулахх даьчул тІехьагІа хІана мутІарашка оасар деш я. хІаьта свекла шоалагІа найлхьеш я да тхо. Сивла дІайийнийча ах кхай тІа хий диллад. Массехк дийнахьа дергда тхо оасар ди. свекла найдахьаь. Гектара тІара планах йоагІар 200 центнер мара йоаццача 300 центнер кахха дега да тхо.

Укх шерарча хьувкъама йийна культураш дика да хинача болхамий кхаш леладераша, социалистахьа белхе бу хоттам. Бихьда колхоза шоалагІча бригаде ахееча культурашка хьажача тІа хоттийна хьалаш мичча тайпара хиннадале а хьувкъам дика хила йиш йолга. Юртбоахама культураш дика хьувкъаьергхиларах беиа тешам чІоагІбеш дар хьажкІаш дІайийноача кхашкара хьалаш а. Тай техача свекла вийса да 63 гектара тІа квадратно - гнездовой хьисапе йийнача хьажкІай мутІараш.

— Квадраташ нийса я сеньлцик массаза а цаІ халарах, — йоах хьажкІаш кхееча звено кулгалхочо Эльмурзаев Башир - Хьажас. Цхьа - ши да мара даш кхозлагІа урагІен ихорагІен культиваци ю тхо даьнна. Цулухьа оасар дікча хани дукха борх бе безанзар тхо. Къаьстта боккха аьттув хилар тхома хьажкІашта подкормка ярах, хІара гектара тІа техад шиккша центнер азот.

Цу тайпара дика хьаулаш латт біаь ахьийтта гектара тІа радиова, хьисапе силоса йийна хьажкІаш а. ТІехкарашка кхоач хьажкІаш, хІаьта кхай дІоаккхта хьалхай волавача гуш даш оасар. Цулухьа тешаш ба кхаш леладераш хІара гектара тІара, дехкарашка хьежа, 250 центнер силос, 30 центнер хьажкІаш кха шоай торо хургхиндарх.

ХьажкІий кхайна лелхача улл гидуаргий кха в. Укх шера 67 гектара тІа йийнай уш. Кхой тІа гидуаргаш найлхьеш, оасар деш боахк болхлой. Наькъа йисте гІолла втІа хиткаш. Цар тІа дадьа малагІча участка тІа хьал звено я болх беш, хІаьта цар дехкараш доаший. Цхьане тІа иштта язьяьд:

«Эльмурзаев Башир-Хьажий звено. ПІхи гектара тІара втт центнер гидуаргаш, тІачина хілар пхийта центнер». Болх дика бу звенос. ХІанъле урагІен кхорагІен йоаккхаш кхозза культиваци ый кхашка. ХІаьта тахалкхоана гидуаргаш найлхьаь а царна оасар даь а баргба яхиш леладераш.

Кхашкара піаьоагІий делла доладенная догІа дагадохийтар тхьовра бригада кулгалхочо дьяна дешаш: «цхьаьгна йолча культураш доагІа эзар хІаиз». ДогІа дийлхар. Цо аьттув хулийтаргба кхаш леладерий шоаш денна доаш толамца кхоачашде.

М.-Р. ПЛИЕВ.

А. И. КРАСОВСКЕНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Грозненска городской партейни организаце балха юкъе хьанаре дикъа лапарахи зьача дийнахьа дезэ кхоаткъе итт шу дизарца дувзаденнад Нохч - ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойта Красовский Анатолий Ивановича — пенсионера.

Нохч - ГІалгІай АССР
Лакхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч - ГІалгІай АССР
Лакхехьарча Совета
Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

гор. Грозный,
1969 ш. 12 июнь.

ХАЛОНЕХ КЪЕХКАЦ

Цхьа - ши шу хьалха кІезигагІа а дьлар тхо хьажкІаш. Укх шера республикерна хьажкІаш леладераша шоай совещание из доаш дийцачул тІехьагІа кхийтар тхо тхоай гІалатах.

Укх шера 700 гектара тІа дІайийра хьажкІаш тха бригада (500 — хІанне, 200 — силоса лаьрхІа).

Агротехника бокъонашца нахача тайпара Іуналдина хьажкІаш дика хьувкъ тха латтташа. Цулухьа из технологи телла ца е гІерт тхо. Дика аьха, кІаьддаь нийсдир латта. Лоаццача кана дІайийра. ТІаьхьа къаь - дигъ дийнаьь сабар е даь хьажкІаш хьалтІечдалехь мажа баьнхар. Цул тІехьагІа цхьан шеццо уж лакхьалча шозлагІа махка баьнхар.

Цу хана кІалла таьма ца хийттача бесса йІовхал эттар. Цхьа миргиг хилацар мелла дукхьаьа вее, іийна а 30—35 градусага дІахтоачар йІовхал цхьаьа. ДагІанашнара бу йоккьайла йолавер. Баьцда, тха хьажкІий лордаргаш низбанна хиларца дукьлье оттер. Уж кІела ца йитара гонахьара латта хьоа а деш культиваца е доладелар тхо.

Кха а цхьа кІира дьлар иштта кхоллаьенна ха латташ. Хий дахкаш дац тха латтана. Са хьайзар тха. Фу дергда ца хоьш хьажкІашта иштта а ца тоъа тІоадаш дІаохьаш хьайра оасар в ЧІоагІо йар оаха тІоадаш царга дІа ца «кхьийта» аьнна. 8 агрегат юха а кхай тІа лелхар культиваторашца царна тІеша тайса махкаш долаш.

Болаваш хулача латта нийсъеннар тха 40 гектара тІара хьажкІа. Цига оасар да в наь оарцагІа баьлар. КхоалагІча дийнаьь чекхбаьнхар из болх юртера арабуьдаш хьинаьаь 58 саго. Тхоча, механизаторашта, бицлургбац цу денношка цига балгалбаьнна Тиф-Юртера Яндиева Лейла, Бажноева Наиба, Дакурова Тамара, Курскиева Іиййа, иштта кхыбараш.

Хал аьнна дийладелар культиваци эь махкаш дахьаи кхаш. «ДогІа дийлхад шуш кхашкаП» — оалар хьатІавенана саго, низбодаш латтача хьажкІашта біаракьхьажача.

Звеньевойц теша баьлар шоай доаш кхоачашургхиндарах. Цу довзача денношка чІоагІо йир Хучиев Махьмада дукха ха йоаццаш КПСС обкома, республикан Министрий Советом обсовпрофом кхийнача социалистически ярье юкъе ваха. Махьмад цу тІехьарчерех кургаевцига тІийна ва. ЧІоагІа Іуная ду цо шоай хьажкІашта, дика дегІаенай уш оасар дахьаь тІехьагІа.

[illegible] «кхерам» ба цун. Иэ ва сиконса лаьрхІа хьажкІаш кхеаш воле цун гаргара саг Хучиев Зелимхан. 300 центнер кашха доаьлар нуьча лаьрхІад цо 200 гектара хІаршна тІара.

Культиваци ю а мекаш дахьар в доаллаче кІалла дега ца эшша чІоагІа догІа дийлхар тха кхашаш. ХІана из тІоадаш дІатьоваа юха арадала дега да тхо.

Иштта Іуная доаш хьажкІаш оаха хьанийн. Тхона догадоа Ленини юбилее сийна дехкарам тІехьаш юкъера лаьрхІена хІара гектара тІара 30 центнер фуаньахьа хьажкІаш чукадерга дика дойна доаш. Из оаха кхоачош а дергда.

М. ГАЗИКОВ,
Назрановски «Октябрь 40 шу» совхоза бригадир.

[illegible] ... ТАСС фотохроника.

Комсий бешамашка

Наурски района Калинина цІерагІча совхоза комсий бешамашка 1600 гектар дахьта дІалоаш.

ХІанъ комсашта яна гІулакх доьттадош ба боахама механизатораш. Царех цаІ ва трактаорист Атабаев Резван. Цуи трактора тІа керда приспособлени оттальй. Из бахьан долаш цхьатара балха-ие оьоарвии чакхбовних цо шоай агрегаташ: хий дехкара дІаьва бахаш дІагтвоал, мутІабешта юкъе культиваци обработкан в. Шой гІулакх дика довзаш волча говзача механизатора шиал лахла йоаш бу из балх. Цхьан дийнахьа 10 гектара тІарча комсашта гІулакх даь воал Атабаев, норма 4. гектар йолча. ХІаьта шаххьанца дешаш иштта гІулакх хьь дьхай 250 гектар. Совхоза укх шера цул дукхагІа из болх бе аьттув боьидабац цхьаьа а.

Къахьегамах дІадолар лехдара дІай-хьай укхаь комсала тІа наийтьа укхаш комсашта итта молхаш. Цу агрегата балхага хьежаш ва Кайгаров Тахир. Цо найчъаь молхаш техача бешамашка цхьанна метте малдью аьа дахар кхийттадац.

Дикаа кхиамашдц шийна тІадилла гІулакх коммунистически цІаьхьегацна ударник Чиндаев Саид. Укх деношка комсашта молхаш оттош ва из. Норма 8 гектар тахь тІа шера тахь ва оаца. 1 гектара тІа из болх бе кхув цул ва 60 центнер комсаш кхеергдалара дег тийша я совхоза коллектив.

Суртана тІа: комсашта культиваци еш я Р. Атабаева агрегат. Тракторист С. Гайдаев агрегата чу молхаш дІачуйотташ воал (аьхехьара сурт).

ІалаьАхьалаш миччаь тайпара хуле а шоай дехкарашка дІадахьача тайпара хІара гектара ...

Д. Васильева суртанш

ГІУЛАКХАШ ТОАЛУШ ДА

Дукхача хана МалгІабикера кирпичаш ю завод ингарча предприятешта юкъе тІехьаюсачарех яр. Хала шу хилар шу завода коллектива дІадаха шу а. ГІишлош хьалъача кІи не луш біесса зараш кирпичхаш йисар. Цул совгІа ярачаша кирпиш во я яхаш рекламаца ухар. Чот ях даргвоаш дукха яр уж.

Из гІулакх дІахо ла мегаргдоацалга кхетадир завода болхлоша. Дукхача хана тхоне дагара юрйоаш собрани хилар ер шу долалуча хана, яхаш дуьц завода болхлоша. Завода сий лоха лоаттаде йиш яц, тоабе беза коллектива болх, яхаш дар массане а дийцар. Болхлоша дукха дийцар производственни дисциплина телхаярах, кирпичкаш дьаю беда кийчъяра технологех. Иштта цига дийцар сменин мастераш бахьан долаш болх ца беш дукха ха сменаша йолеш хиларахи, сменашта, бригадашта юкъе социалистически ярь йоазжаара гІулакх во делаш хиларахи.

Уж лоаркІамна дешар дуьнаш собрани кичча дукха ха яц, цхьабакъда, цу хоацеча хана а завода коллективо дахна къахьегама толамаш дог гІоздоахеш да.

Укх шара хьалхарча пхе бетта город МалгІабикерча а республикерча а гІишлош хьалъеча завода коллективо дІакхьийта кирпичаш 2 миллиони 242 эзари я. Из хул планах лаьрхІачул 42 эзар кирпичк дукхагІа.

Къахьегама оасарле лакхъяра цхьаьа дика доьлу арадецара продукцега дІабода мах.

Тхо кхаьнаьд хилар Наурски, «Победа» яхача комсаш кхеоча совхозера кирпичкаш кхьа баьхкача дахана. Цар дуьц укх тІехьарча хана заводо арахеш кирпичк дика я яхаш. Кирпичкаш ю смесь кийчъяра нийса рецептура хилаьо йокхха воаккъостая дар цар дикал лакхъяра. Цул совгІа дикагІа бола тоьнар бовла карьер хьаелларех чІахьожаи лоаттабу кирпичк кепатоахача а йоттача а. Болх дІа иштта бода хьожаш даьш производственни участкашна хул мастераш, хІаьта технологически службана керте латт къона специалисташ. Масала, дукха ха йоаццаш техникум чакх а хьакха цІавеначча Алавердыев Махьмада къаьстта теркаи тІабакхйта леладю технологически процессаш.

ЙоагІ-йоагІача участкашка дІаь юкх нийсбаьб сменин мастераш. ХІанз сменашта керте латтараш коммунисташ ба. Царех ба нн. Эржелова, Дышиева, кхыбараш. Къона йолаш воа - завода балха З. Эржапова. Формовщица говзал толамца кара а ерзашь дакхийр цо балха веарех. Дукха хадІалехьа завода кулгалхоша нийрй цуина болх дика дІаширІехьбанкха ховлга. Цулухьа формовочни цехе мастералла балха йохийт цо. Цох гІалат баланзар кулгалхой.

Ер кхоалагІа бутт ба мастера К. Дышиева кулгалду смена хьалха латте. Завода коллектива доакхача къахьегама толамашта юкъе диаза дакъа а доацаш хьинаре къахьегарна белгалбаьнна дукха болхлой ба цига. Царех а Л. Нуриева, шийхьянахьа къахкха хьовзаи боацаш пишкашкара хьаьоайовких цо кирпичк, хазняхьа еррига рицаш мукьайоах. Иштта дукхача шерашка къахьегарах завода кулгалхоша цуина тийнна совгІаташ дукха да. Дукха ха йоаццаш цуина елар «РСФСР социалистически къа отличник» яха значок. Социалистически ярье хьалхе латтачеона юкъе я сацчиш, горсовета депутат М. Евлоева, бульдозерист И. Гатиев, экскаваторщик Ж. Торшхоева, кхи дукха берзиа.

Завода кулгалхоша дукха мероприятеш кийчъяьй хьалха латтача сменашта, болхлошта материальни стимулирования яра. ХІара бетта даьхача къахьегама толамий итогаш яьчул тІехьагІа хьалхара моттиг яьккхача сменана ахчан премии хьожаю. Цунна ду карара кара тела Цхьа вымпел. ДикагІбола болхлой цІераш завода сийлен Доске тІа дІаязьа. Хьалха латтачар доакхача къахьегама толамех лаьца каст-каста «Молнеш» араюва.

Кердача техникаца завод іалашъяр а укх тІехьарча хана тодениа. Укх шера завода еннай цил автомашина, самосвал, бульдозер, кхыраш.

Кийчъяьй дика тоьнар болла керда карьер. ХІана гІишлош материалий промышленносте дикагІа лоархІачарех я завода коллектив.

Пятилетка дихьагІча шера план 25-ча декабре хІаьта хьаулача шера хьалхара биъ бетта ВиІадаи В. И. Ленин ваь біаь шу дузача дийнахьа кхоачашъе лерхІ завода болхлоша. Иштта да цар баьчча юбилейна кийчъе лерхІа къахьегама совгІат.

Я. ТАГУРОВ.

Пятилетка дихьагІча шера доакхий дехкараш хьалхаьне латт Нохч - ГІалгІай республика гІишлошъерашта. Хьал а иь эксплуатаце дІачула езаш я Грозненски химически комбинатера, А. Шерипова цІерагІча нефтемаслозаводера, Вознесенски газобензинови заводера, кхьча предприятешкара йоккхий промышленни объекташ.

Дукха гІишлош хьалъе еза юрташка. Пхи эзар гектара тІа укх шера хьалъерга оросительни системаш. Дояхли, кхи, кхоа тІара оалхазараш чудоахкаду керда вомещенеш, иштта 74 эзар ахкача котама лаьрхІа птицефабрика хьалъерхьа укх шера. Республикерча школьникашта лаьрхІа хьалъе езаш я 5,8 эзар моттиг йола школаш, хІаьта дешна даха ха йоацача берашта хьалъе еза 980 моттиг йола учреждениш. Республикерча къахьегамхошта хьал ю даь, дІадала дезаш да 94 эзар совгІа квадратни метр хула цІенош.

Цхьаьбакъда, пхе бетта гІишлошъераша дахха толамаш гІадуга дац. Еррига республика хьайийнача капиталовложенех пайда эцара пхе бетта план 78 процент мара кхоачашъаьнц, хІаьта гІишлон-монтажни балхий пхе бетта план 84 процент мара кхоачашъаьнц. ДІадахача шера пхе бетта кхоачашдаьчарел дика кІезигагІа балхаш даьд укх шера цу юкъа.

Къаьстта чІоагІа эсала лел нах чубаха цІенош деша даха за йоацача берашта хьалъю учреждениеш хьалъяра балхаш. Пятилетка дихьагІча шера хьалхара пхи бутт чакхбаьннаб, хІаьта шера хьалде дезача 94 эзар квадратни метр нах чубахача цІеноех хьалдаьраш, 16 эзар квадратни метр мара яц. ЦхьоалагІча кварталe йистедала дезаш хиннача цІеноех дукха цІенош хьалдаь далаиза да. 980 моттиг йолча дешар даха ха йоацача берашта хьалъеча учреждениех цхьанкха а хьалъяь яьннаяц.

СовгІанча, Октябрьский яхача юртаьна хьалъю школаш йистедала езаш хиннаб ха телнийтаб. Эсала лел юртбоахама объекташ хьалъечара боах а. Пхе бетта хий дулларгдолаш цхьаьнха гектар латта кийчдаьаац. Хьалъяь яьккхаш жени, кхоа тІарча оалхазараш хьалъю цхьаьнха помещени.

Шера хьалъе еша 4 эзар бежана лаьрхІача помещенеех пхе бетта йистеьяннар 200 бежана лаьрхІа кхьа помещени мара яц.

Вай республике хьалъеча гІишлон объектех дукхагІьяраш подрядни хьисапе хьалъю. Дукхача подрядни организацешта кхоачашъьц пачхьалкхеи план.

Подрядни балхий пхе бетта план республикерча гІишлошъераша 92 процент мара кхоачашъьаьнц. 59 йоакхийча подрядни организацеех 36-ча пачхьалкхеи план кхоачашъьаьнц. Царех цхьа подрядни организацеш пачхьалкхеи план кхоачашьяц ца кхоачашдаьд ярал совгІа, дикка кІезигагІа гІишлош балхаш кхоачашдаьд.

ТІехьабусараш хила йиш яц

СИХАГІЕИ ДИКАГІЕИ ХЬАЛЪЕ ГІИШЛОШ

дІадахача шера дал бетта кхоачашдаьчарел.

Къаьстта эсала яха подрядни балдий план кхоачашъера гІулакх укх организацешка:

Организацеш	Кулгалхочун тайпан цІи	Парторганизаце секретара тайпан цІи	План кхоачашъяр процент
Грозпромстрой треста СМУ-3	Серов	Ваккаа	66
СМУ-11	Азарянц	Курбатов	60
СМУ-12	Шалыгиев	Горина	57
Спец. СМУ	Карамышкин	Корзухин	54
№ 131 йола гІишлон-монтажни поезд	Аставацатурянц	Тарасов	60
«Чечингсельстрой» треста ПМК 229	Елисеев	Рожнев	38
Автомоcдор ДСУ	Альтемиров	Савельев	64
«Чечингазстрой» трест	Короневский	Сопрунов	56
«Сельхозтехника» СМУ	Болеплов	Саленов	56
Юртбоахама министерства ПМК	Талаев	Мурдиев	36

Къаьстта чІоагІа эсала лел нах чубаха цІенош хьалдара болх. Укх шера пхе бетта хьалдаь дІадекна нах чубаха цІенош соакха ну юкъа хьалдаьчарех кІезигагІа да.

Ялх бетта план толамца кхоачашъера хьалхаь а дьаха дІадала деза нах чубаха цІенош 11 эзар совгІа квадратни метр я. Цхьайолча гІишлон организацешка хьалхарча ах шера хьалдаь даха дезача цІеноех цхьаьнха дІа хьалдаь дензахдац. Царех я е организацеш: «Грозпромстрой» треста СМУ-3, «Грозгазстрой» треста СМУ-1, № 131 йола гІишлон-монтажни поезд, МВД СМУ, «Чечингсельстрой» треста СМУ-4, ПМК-432, юртбоахама министерства ПМК, «Старогрознефть» НПУ, СМУ, кхыраш.

«Грозпромстрой» треста шера хьалде деза 62 эзар квадратни метр хула цІенош, хІаьта пхе бетта хьалдаьраш 13 эзар квадратни метр мара дац. «Грозпромстрой» треста кеттерча заказчика Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета УКС-а гІишлошъераша а кхоачашъьц нах чубаха цІенош хьалдара план. ЦІенхашттара кхоачамбоахраш нийслу проектировщикой балха юкъе а. Цар кийчъю проекташ дукха кхоачамбоацараш долаш хул. Цул совгІа хан-хеникхьа хьалийташ гІишлошъераша эша проекташ.

Нах чубаха цІенош хьалдеча цІенхашттара кхоачамбоацар ва нийса планировани ца яр. Укх шера хьалде дезача цІеноех еха совгІа дерзаи IV кварталa, декабрь беттеи хьалдаь даха дезаш да. Уж хенакхьа хьалдаь дахарал цагІбола беза гІишлошъераш.

Иштта кхоачамбоацараш планировани еча нийсдаларах лерттІа дІабодац гІишлошъерий болх.

ГІишлошъерий кеттерча дехарех цаІ — балха дахах балха пайда эцар, цхьа минут балха да зехьа йоае йиш яц. Дизаача шера шоай специальностах болхлоша къахьегаргдола гІулакх вІаш тІехьдекккхь деза.

ГІишлон организацей кулгалхой декхарийла ба дукхагІа болхлой йоакхо е, гІишлошъерий битови хьалаш тоаде.

КИЕВ. Дукха ха йоаццаш Къулбакхьа - Малхбузе нилгинаькъа управлене болх бе йолавеннай информационно - вычислительни центр, из хьасташ товарни поездаш лелара оптимальни графикаш, поездаш хІамагІбехка, хІамагІа тха новкъостах дукха. Цо боакха экономически пайда бу, дикагІа пайда эцийт вагонех, налгъа боахама мульхаш хІа-хила кхахьара ха доаттьаьд, тепловозийи электровозийн нарках дикагІа пайда эц.

СУРТА ТІА: информационно-вычислительни центра техник Абрамов Виктор электронно-вычислительни машинаьа болх бе йолалийта кийчъеш ва.

А. Поддубне сурт.
ТАСС фотохроника.

РСФСР Лакхехьарча Совета комиссе

12 июне РСФСР Лакхехьарча Совета юрта боахама йола Комисси хьежар Российски Федерацие колхозийи совхозийи хьайбаш леладеча фермашка производственни процессашта механизаци ярашта ю хаьш долча дешаьа. Депутаташка ладийгІир республика юрта боахама министра, заместителa И. С. Морозовед «Россельхозтехника» еррироссийски объединение председателa заместителa А. А. Муравьевах яхна докладашка.

Заседание белгалдаькхар, нелайтта кхаь шера Российски Федерацие боахшка, объединеца, автономни республикашка хьайбаш леладеча механизаци яра боараш шозза совгІа лакхбенна дилар. Цу дакъе дика хІамаш дагарІдаьнад Ленинградски, Московски, Воронежски, Липецки, Тамбовски, Пензенски, Белгородски областий, Краснодарски, Ставропольски крайй, Марийски АССР боахамашка.

Цхьа цхьаьа докладчикашца а заседаньехь къамаьла дахча депутаташа а йоахар, хьайбий боахамо кулгалхоша хьегини доаш ша Іалхьездари проблема хІанз а теттина шортига къастаю. Цуш цхьа бахьан — колхозашца совхозашца техникех пайда во эцар а, хІаьта иштта фермашта электрификаци шортига яр а. Ахкал совгІа йола доахам деттa установкаш 1968 шера болх ца беш лаьттай Татарски Башкирский АССР-ашка, Орловски, Оренбургски областашка. Хьайбий боахама кийчъеш йола машинаш оборудовани хІанз а дикалца белгалйоалаш яц, болха оасарле дика йоаш я, кулгалхо хьегаш долча къа цІенадаь дІадаьккхадац.

Заседание шортІа критика яр механизировании фермашта кадраш кийчъеча нийслуча кхоачамбоацараша а.

Комиссе тІайийдер хьайбий боахамерча производственни процессашта механизаци яра тампаш сихъяра тІаерзаь хьалла рекомендацеш душ бола совш.

(ТАСС корр.).

ЦАР ДОШ — КЪАХЬЕГАМА ТОЛАМАШ

Нагахьа тха лаьттан кiалхара хьадоагiа мехкдаьтта соце тоъал зе куй печчахьелккхена. Иштта дукха ха йоаццаш хьовзам а хин-на сецаяр Ачалкхера № 119 йола скважина. Цхьабакъда балха йок-кха опыти лакха говзали йолча В. П. Вилков керта латтача бри-гада коллективо йоагiача хенал массехк ди хьалхагiа ремонт а чь, юха а болх бе йолаялийтар из скважина. Белгалдаьккхадеза скважина колонне оагiонца [урт] дьаьккхачул тiехьагiа кислотни обработка е ца езаш караерзайир цу коллективо из скважина. Балха тiа лакха къахьегаш толамаш доахаш даим производствени за-дани тiехьоачашъеш хьайоагiа В. П. Вилкова бригада. Цудукха йоагiаш сийнай цуна коммунисти-чески къахьегама сийлен цiи. Хiальта цу коллективо из цiи сий-ленца лелаю. Бригаде къахьтта дика къахьег бурувдеттараша Ви-карев Гавраилев Карагачев Ива-нек. Сийлен доска тiа дiаязъяй цар цiераш. Дика производствен-ник хинна ца Iеш дика общест-венник а ва Карагачев Иван.

Бригада профорг ва из. Хьинаре къахьегаш балха тiа лакха тола-маш доахаре бригада юкъарча вахаре доккха дакъа лацарехи укх деношка мехкдаьтта профсо-юза обкомо Сийлен грамотен цiи тiаязъяь цхьарсал доалладу са-хьати делор иов. Карагачева.

В. И. Ленина юбилейна сийлен-ца накъабахара цар, тьинар ца кходеш къахьега социалистически декхараш тiанйиад бригада болх-доша. Хiальта шоай дош балха тiа доахача толамашца кхоачашду цар.

Д. ВОЛОДИН.
«Сунжанефть» НПУ ЦКРС оаккагiаяла геолог.

АХ ШЕРА ПЛАН — ПХЕ БЕТТА

Лакхача къахьегама толамашца накъаяоагiа «Грознефтеразведка» треста Октябрьски кон-тора кiоарга толхаш бурувдеттара мастер Коро-зов Виктор Матвее-вич керта латта бригада В. И. Ленина юбилейна. Пхи километр кiоаргал долча № 217 йолча сква-жинага 5 июнь хьатIакхачалехьа 2143 метр бурув а толаш, ах ше-ра план 25 ди хьалхагiа кхоа-чашъяьй бригада болхлоша. Цаi массанена тiехьа, массава цхьан-нена тiехьа яхача социалистичес-ки принципах къахьег цар. Цудукхьа толамца лоархiабу уж В. И. Ленин ваьча ден сийна шоаш тiайийр бекхтокхача социалис-тически декхарех. Хiаьз шоай уж къахьегама толамаш кхы лоа на делийташ шоллагiча ах шера че-хох къахьегаш а хьинар дола, цхьа дезал санна барттайна кол-лектив. Коллектива юкъера бел-галбаха боагiа къаьстта дика къахьега буруадеттараш Фирсов Александр Павлович, Жаворонков Владимир Сергеевич, бурувдет-тийув гiонгаш Хатаев Магомет Зайнадыюович, кхыбараш.

Керттера шиi декхар баьча юбилеи сийна пятилетка дахьагi-ча шера бурув толхаш йийца гра-фикал йоагiача, цхьаа дукхха ядалхагiа кхоачашбар лерхi цу коллективо.

А. МИХАЙЛОВ.

Шоай вахар искусствона хий-за ба укх сурта тiара мехкарий. Балхара мукъабальча шоаьта ду-кхадоалларийча культура Цiагiа гулау уж. Укхаза мара боькъаша са мукъадаьлац цар.

Сурта тiа: Пролетбaта шера гiарча культура Цiагiа бола беш бола хоровой коллектив.

Н. Кобиашвили сурт.

Ханнахьа йиcтедаьннад

Тахан а тiехьа дешархой чуваца кийча я Назран района Пхьи-лекъонгий-Юртара пхьанцара школа. Дешара шу чакх ма даьл-лиге а пхьаккха а ди ца доалейш школана ремонт е даладелар тха. Дукхьада шоай низаца е хьар-хiар из школа технически персо-налои хьехархой коллективо.

Кiир тоха, корашкаш цаiарашчен бесар тьехка, тоае езача пешкаш тоаль, хоаш кийчдаь Iоттадир классий цiенош. Цу соагiа хьехархой квартирашта а эшшаш йола ремонт йир. Тхоай хьинарца, общественностa новкъосталца школана хьатiахетта цiенош де лаьрхiалар вахa. 50 йоттига лаьрхiа уж хiанз йистe-дала кукха цiана эшаш дац. Укх деношка кийча хилийта гiорт тхо уж.

Керадача дешара шера дешарехьа мел эшаргiоаш книжкаш а iалдаидаьй школа библиотекe гiеза. Йолаш йола гойтара по-собеш а цiаштiехьъальхай.

Хiанз школана iаша мел оаша-ча доагера — хiера дахчан лаьрхiа ахча гореше дiадахьий-тал Цу гiулакха чiоагiа оарца-гiьльина новкъостал деш а тхо-ва юрта совета председатель Гу-лиева Мухьада Бибо.

Чiоагiа лоархiаме да деша ха йола дерриге а бераш дешара лакъеозадга. Из дика кхета а хьеш цу хьакъе хьалхе а тоза-беннача тха хьехархоша кердача дешара шера деша гiоргдолча бераш хьехаргбола бериш списокаш оттаяй.

Чакхдаьннача дешара шера тхоай тiехьхьара хинача педаго-гически совете хiара хьехархочо кхоачаргйола классаш белгалйина вахa. Цу гiулакхе новкъостал даь цу-шоай классашка хургдола берашта эшар хiанзе а фуча, зашачоа iалашо е. Из кхоа-чашдара оарцагiоальннаб тха хье-херхой. Цу хьакъе школана хи-на новкъостал даьд «Плиевский» совхоза директора Гадиев Ахь-мада, цу совхоза партийни орга-низаце секретара Мальсагов Да-уда, Плиевски хлебоприемни пункта директора Наурбиев Зу-рааба.

Цу дериге тiехьа гiулакхана цiаштiехьдоалхийтаргда керда дешара шу дерriа дiадоладе.

Н. ХАМХОЕВ,
Назран района Пхьилекъонгий-Юртарча юкъаре дешарча школа директор.

ХIАРАНЕ ДЕКХАР

Коммунистически парте Цент-ральни Комитето Советски пра-вительствах лоархiаме решени шиi вай мехка правопорядок тел-хаеша а зуламаш хьахулийта ба-хьанаш а дiадахара хьакъехьа.

Цу решенешта тоаьe керттерча моттигех ваi дiадоал цаo гiула-кхаш дiадо эргадоахаш тоахараш мехка общественни порядок ло-раеча чiоагiдара чакхдоахача гiулакхий бiарча система оттаяь болча 1968 шера 19 ноябрера КПСС ЦК-ни СССР Министрий Советен соцамо.

Боккъонаш тоахалча гiулакхех ваi — хулиганство чiоагiа дов-ване а общественни порядкие. Хулигански гiулакхаша гражда-ний къахьегама, вахара — дешарa, сагiара хьалхаш телхаду, пачча-хьалкхени общественни учрежде-ней, предприятей, организацей гiулакхаш хегаду.

Кхы цхьаькхa гiулакха а кхе-раме я хулиганство: дукха мот-тигаш кийсьала тарлу из лелаеш бола вай бекхтокхаре ца мaча, царна де доагiар ца дича, цар доккхий зуламаш деш. Укх зула-маш хулиганствана дувзадени хилар цхьа бахьан доашаш дац, хiана аьлча уж гiетадара нов-къостал деш дола баьшаш хьалхашта вай iаш да.

Хулиганство хьакхулийт, цунга баьннарий бiехача згонзмо, дегiа тоа даро, эхь доваро.

ДукхагIа дола хулигански гiу-лакхаш хьахьал чура вонакха-яна юкъера эха-бехк доадени дo-ла маларaш тiехдахар бахьан долаш нийсялу.

Цхьан хоахарa болча Грозненски химзаводa аппаратчикашa Богданенко Евгений Шалиев Сул-тана сов тiехдаьккхал малар, тiаьккха шоашта юкъера дотта-гiала гiуламхаш даьдени дарна. Гулбенна дукхача вах а болаш шоайла вiашагiтийтеб, цу хенна Шалиева цер техa Богданенко мерий бухь бешкхаб. Верхi ше-рага кхачаш, уголовни бекхто-кхаме оза везаш ва из.

1937 шера ваьча, Красноарм-мени улицагiа № 95, йолча цiе-гiа вахаш волча «Красный мо-лот» завода котельщика Березу-бальский Николай Васильевича, болх йистебаьннача тiехьагiа шиi дезал болча цiаваха веза-ча метте, улица тiа шайна дьийс-беннача вахаца маларaш кийсахал, цуа тiехьагiа шиi лелалер фуд ца доаш везна а волаш. Ре-волюции проспекта тiа цхьаккха бехкаш а доацаш гражданех гiерташ хиннав, из мел бола могт а бузаш, хiальта милице болхлоша цо лезадер-мегардоа-ргига дiахайтачул тiехьагiа цу-ких а дош ца а хеташ, дiахо гiе-тал цхьаш хинай цо гражданашка, милице болхлоех юхалата а бедаш болаш хиннав. Из-бахьан долаш Березубальский уголовни бекхтокхаме оза ва.

Общественни порядок лораярa гiулакхал эттара боккагiча лоар-хiаме да маларaш мезлага дiа-даккхар, хiана аьлча дукхагiа дола зуламаш хулигански гiула-кхаш бекача мaхагара доагiа.

Бoарам бoацаш доккхача да ма-ларaш маларша хилкъа бoахама деш дола зе.

Корта болоаш дола маларaш тiехдахарца саго шиi уначiено толхаю, медицински вытрезвителa чу а кхоссийте, материални зе ду дезаьа, цуа тiехьагiа из про-изводстве беш бола болх ловсаре хилаш, брак йолаш хул.

Къаьстта нарцагiа гiулакх да ахьацабола наха дооaш алари хьа ма кiиццие а маларaш ме-лаш а цунах цоaех бекх баьх-кача тамаш еш хилар а.

1961 шера ваьча ГАРО завода 5-ча цеха слесарь Куц Валерий Дмитриевич хiара шо алаш хье массаза эц вахаш хиннав. 6 июне, иштта «Красный молот» завода 5-ча цеха слесарaлла болх беш волча Олейников Анатолий Гри-горьевичца шиi алаш хьа ше кiиццие къаркъ меллаi Перво-майски улица тiа. Сов бевь хь-дарах царна лагадагiаш № 53 йолча тикаа юхе лаьттача ав-томашина тiара йоаш 8 шуша чкьагiара лочкъаьв. Иштта дайтад царга маларo уголовни зулам — лочкъор.

Малар юкъера дiадоаккха, зу-ламаш дика кiезигаурга.

Из декхар кхоачашдаургдa партийни, профсоюзни, комсо-мольски, административни орга-нийх, предприятеi, учреждени, дешара заведени кулгалхой цхьана оарцагiбоала.

Халакете я, дукха кулгалхой ба цу дешa уйла тiа ца йохий-таш а шоай болхлошеч гiула-кхерча нахеи общественни порa-док толхаярах лиина хоамаш гiе-[illegible] а. бокъонаш толхаяр моттиг нийсъелча сацa даккхаш, из магаргдоацаш коллективана дiахайташ, дукхьал из бахьан долаш ца цхьабараш бокъонаш толхаярах массехказа кхий органашка кхуллаp.

Административни органийн хил-къа дружинийн материалех, йоах КПСС ЦК-ни СССР Министрий Советон цхьаболча наьха хули-ганствах кхача карцахьарча гiу-лакхийн хьакъехьа баьча соцам тiа, боккъонаш толхаьраша 10 ди далалехьа де доагiар де а цу хьакъехьа административни орга-нашка моп дахьийта а декхарийла ба предприятеi, гiишлоний, уч-реждений, дешара заведеней, кхы-бола кулгалхой.

Хiана а дукха ба кагий хули-ганство лелаеш, маларaш мелаш, кхыча тайпара бокъонаш телхаеш бола наха «Красный молот», ГАРО заводашкара, химкомбина-тера, консервни заводера, «Ме-таллист» яхача заводера, кхыча предприятешкара милице отдела кхувлаш.

Маларaшта тiехьабаьнарaш коллективаша, партийни комсо-мольски организацеша ходам. болaш юхатоха боагiаш бар, цхьабакъда из нагахьа деш дац.

Укх шера хьалхарча квартала медвытрезвителашкара коллектива бахьийтаб къаркъаша тiехьабаьннарех лаьца цхьаь 116 хоам, цхьабакъда, юхадайта жоп 85 мара дац.

Милице органашкара хинна хоамаш къаьстта цо тергалду «Красный молот» завода кулгал-хоша — царга бахьийтача 14 хоамах шиннена мара жоп делла-дац, химкомбинатега бахьийтача 18 хоамах цхьайнена жоп делад, ГНПЗ-18 хоамах, бешена жоп делад.

Милице органашта доккха нов-къостал ду массавача дружи-наша «Красный молот» завода, ГРМЗ, буровой контора, «Роди-на» совхоза, ГАРО завода, кхы-бар.

Общественностa дружинийн новкъосталца укх шера Ленин-ски районе массахь къаьстта кхе-раме зуламаш гучадаьхад, лаьца а лаьца уголовни бекхтокхаме шира массех доккха зуламхо.

Общественностo, кагий дружи-наша, предприятей, учреждений, дешара заведени партийни, проф-союзни, комсомольски органи-заца чiоагiа новкъостал деш ца хуле тха тхоай вiаштiехьдаргдац вай городе дика порядок от-тае.

Е. ПАНТЕЛЕЕВ,
город Грозне Ленински РО МВД начальник, милице ма-йор.

Б. СПАССКИЙ — ДУНЕН ЧЕМПИОН

МОСКВА. 17-гiа июнь. (ТАСС). Борис Спасский — шахматех ду-нен чемпион. Из гучадаьлар та-хан, дунен хьалхе меттига шах-матийн матча лоьмаша йиса 23-гiа парти Тигран Петросян а Спас-ский а рьза а болаш чакх ца йоаккхаш йитачул тiехьагiа. Итог хьачул тiехьагiа 12,5 очко да Спасски. Из бахьан долаш тха хеталo а цуна кхаьме дунен чемпиона цiи а цунга ахьвар.

СУРТА ТIА: шахматех дунен чемпион Б. Спасский.

ТАСС фотохроника.

ИРАЗДОЛА БИЛЕТАШ

Укх деношка РСФСР финан-сай Министерства ахчан — хiамай лотерея билет (кхоааагiа вроздий-ца) гор. Назран центральни сбе-регательни кассе дiаэцаделар Назран района «Октябра 40 шу» яхача совхоза ветеринарни санитаре иов. М. В. Козоева. Цу билетагiа автомобаль «Вол-га» ийкхай.

Республикерча лотерея ийза-рашa укх шера ерригаш а яьккха-раш «Волга», «Москвич», «Запо-рожец» яха 8 автомобиль я, цу даьхе 3 автомобиль гор. Гроз-нен цхьана Назран, Надте-речни, Урус-Мартана, Наурски, Гудермесски районашкен.

Г. ИНДИКОВ.

МАТЕРИАЛАШ КХОЯРА ТIЕХЬА

Укх деношка сменни хувшлу-че хана тепловозашка профилак-тически хьожачен периодически ремонт еча цеха ремонтникий собрани хилар.

Цига дувна оттадаьлар цхьа дош: В. И. Ленин ваь бiоь шу дузача денга iалчалаа материа-лаш кхо е еш, цу материалех де-вача дийнахь продукци ерахецара московски ткачихас иов. Иванн-ковеси Грозненски химически ком-бината коллективо дiайолаь социалистически хьаллацар.

Ремонтникаша дог рьаза хилна хьаллаьцар новаторий болаш, кхьалта доаггай социалистически декхараш тiа а хiоар.

Зiомига периодически ремонт еш тепловоза йоаккха ха 3 са-хьат кiезигъе, профилактически осмотр еча цхьа сахьат ха чхое лаьрхiад цар. Ремонтникаша доаш дийнаь дaлара совгiа еш тоха дизельни долгор, 200 тормозной колодка, кхыйола материалаш кхоа, хiальта 1970-ча шера 22-ча апреле ТЭ-3 яхача тепловоза шиe секцена ремонт ергья.

Механически цеха болхлоша а дог рьаза хилла хьаллаьцар кхоа-бара тiехьа шiайцара доацаш-тоа. Токарашa, фрезеровщикаша, сварщикаша, электромонтерашa дош делар 600 килограмм iаржа ме-тал, 40 килограмм бос бола ме-талл, вуар киловатт-сахьат элек-троэнерга, 500 сом ахча кхоае, цар четах 1970-ча шера 22-ча ап-реле дагазача дийнахь болх ба. Станочникаша социалистически шiе тiахьийтар подъемочни, за-готовительни, электромашинни, керттера механика цехий коллек-тиваш.

Г. ФЕДОРОВ.

Ленински къахьегама вахте эт-тача деношка iалаьмате бокха тайпа баьникхаб «Рудченкоуголь» треста № 17-17 бис яхача шахтер-ча донецки проходчикаша. Укхаза, «Донецкшахтострой» комбината Ленина ордена «Донецкшахтопро-ходка» тресте специалисташа кийчъяь сухала график юкъейол-лаьча коммуниста Петр Кондра-тьева комплексни бригада йерда дунен рекорд оттаьй. 30 балха дийнахь 401,3 метр кiоарга верти-кально — шахтана ствол лак-кхай.

СУРТА ТIА: рекордхой гiоръьнца бригада забой iочуч-лехьа. Хьалхарча ряде (аьрдехьа-ра аттехьа) Григорий Карпенко, Михаил Садда, бригадир Петр Кондратюк, Борис Зитер.

С. Гипельмана сурт.

ТАСС фотохроника.

ХЬАЙБАЙ БОАХАМ ЭРГАБОАККХ

1969 шера январь бетта дешe Советски вайнахе фермашка дулха лаьрхiа хьайбаш леладе баьлар.

Из бакъахьe ла хiана да, хiана аьлча лемаи вайнахашкача iа-лама — экономически хьалаш тха боахамашка дулх дукхагiа дан-кхиоб аьттув хулийташ да. Цу даьхьe дукха пайда эшаиза ре-зерваш а тха колхозашка. Из хьагойт вайга хьалха даьттача хьайбаш леладерий опыто а. Иштта, Ленина цiерагiча колхозе Улу-баев Зайнда хьайбай хамагем фу-гаи хьежака группашка къаьст-ядалсахьа доладир хьайбаш. Итог йича гучадаьлар «швецки» фух йолча 12—18 бутт баьнача сир-гiалгашта эггара дукхагiа дулх тiанкхийтта хилар. Хiара дийна-хьа буси 670 грамм дулх тiаккхе-тай, хiальта цiеча фух йолча сир-гiалгашта — 312 грамм. Цо ди-ло хьагойт, доашшига хьа кол-хозаш дулх дахкхара тiалзалаа тiехьаьосаш хилар керттерa ба-хьан да цу боахамашка хьайбаш кiезига дебаларa дулх доаккхара дивача фух деза доахан ца хилар.

Хьайбай боахам эргабоаккхаш хиларца доахи лелаеча, царна гiулакх доттадеча дукха хувша-лийна хьал.

Дулха хьайбаш леладеш хилча кагий дараш доакхийчаьрча цхьа-ла даьстьлу помещенешка. Из ба-хьан долаш помещенешкаэ ор-рига оборудовани хувза езаш хи-лар. Цар йоаш хилийтар iаттана цхьана iаса леладе. Нана ужлув хиларца меццалча дикха йиш хургья iуазлага. Цуй оагiа iатта-на хилча сиха гiоза а концентри-рованни а докъар даа iотталу. Из гетарa лерхiаме да кагий хьай-баш сиха дегiадоалийара.

Хiара етт деттача отнестал хьалтехал. Цига даьдa iасияр даь ха, цуй доаш. Цу гiулакха хiара къахьегамхочун къахьегам-цара безам сообеах. Царна гуш да шоай балха хьокханаш.

Хiаьо хiама-бетта цига тiарва тiа оттаду беззам. Иштта тiахье-хам йоаттабеш хилча хiара хьайба мел дегiадeнд дой. Цхьа-дар эсала хилча цуй бахьеш цу сахьате хьаргучдоаккх. Кхоачий-боацар дiадаькхара iе дезар бе-галду.

Дулха хьайбаш леладе далар-ца тедалу боагiа тха фермай боа-хам. Укх шера дiоамхача мерашка санна доаш дукха къастанзар тха хьайбаш. Пех доккхал деш да тхо, хiана аьлча массанена хоаш ма дий дiадала iа шiл барса дар а цо дикха зе даьлга а.

Чiоагiа дика вегiадоагiаш латт тха боахамашка кагий хьайбаш. Нагахь санна 1968 шера дий-нахьа буси царех хiарaнена юкъерa лаьрхiача тiаккхийта дулх 550—600 грамм мара хин-налеце укх шера царна тiаккхета доалл 1,2—1,4 килограммашта дiакхаьчай. Цу гiулакхо тха тоара хулийтаргья паччахьалкхенга дулх доккхара шаьзнеш толамца кхоачашбе.

Дулха хьайбаш леладе оттаяза кхы а дукха балхаш чакхдаьха лейрга тха хьайбаш леладерий. Царех керттерaдалло хьайбаш iула-цa 55 процент наьна доакаш хи-лийтар. Цу гiулакха тiабераль-бьб шоай таркаш фермай коллек-тиваша.

Дулха леладу хьайбаш дегiа шаш а дулха дика а хилийтара тхоай «швецки» фух дола доахан «Абердин-Ангусски» фух йолча бугiашца лелийтара наькъаша кхоачашде лерхi оала. Из де тхо-на могадаь республики ютбоа-хама министерство. Из гiулакх дерттiа тхона чакхдаккха кара-гiдоале етт бутт баьча паччахьалкхенга бежан доккха йиш хургья тха, хiальта цуй доазан 200—250 килограмм хилийта а.

Х. ХАЧУКАЕВ,
Советски вайнахе юртбоахамa управлени мастера зоотехник.

МОХК АГАР

18 июне бийсанна 2 сахьата 24 минути 53 секунди яьлча Грозне а республики дукхача районашка а бахача наха зийра мохк агаш лаьттан кiалхара етта чхогаш. Цуа тiехьагiа «Грозный» яхача сейсмически станце регистрация йир цхьа-ши сахьат юкъе кхь а йолаш лаьгiо мохк агара. Шенашкарa листраш эгар, кхьегаш еаш тахаш хилар. Грозне мохк агар йий-ла йиьбальни хилар. Вай сейсмо-станце а иштта СССР iилмай Ака-деме кавказски кхыча сейсмически станцешa а хьахьекхачол мохк агара эпицентр Сунженска района Первомайски яхача юрта кiул-бахьа, лоаш. Гуржегiарча доазона хиннай. Первомайске а цуна гена йоацаш яьлча юрташка а шенашта лоалем боацаш зенаш даьла: цхьаццадолча цiеношкара штукатурка iоллийтай, тускилгаш чухийрай. Грознерчул тiех хиннай эпицентра дикка бальность. Кхиметтел «Москва» яхача сейсмически станцe а регистрация яй мохк агара.

ПРОФСОЮЗНИ СПАРТАКИАДА

Шаке - Гiалгiай профсоюзни IV-ча спартакиада стенноне то-лам кхуесарa хьан чакхьяла-яй. Тiагiерта хьовсамаш доат-тар финале «Трудо» «Спартакне» обществай командашта цу-гe. Цига хьалхайбараш котбьнар. Шоллагiча моттиге спартакиадаш ба.

ФУТБОЛ
«ТЕРЕК» НИШАР

«А» класса шоллагiча группа хьовлагiча подгрупа чуйоагiача шин команда арглагiаре матч хи-лар самардайнахь. Краснодарe моттигерча «Кубань» яхача коман-дана лайзар «Терека» футболи-сташ. Цига счет 0:1 йолаш ни-шар вайбараш.

ХАОТТАМ

Тахан республике гiоллен Гроз-нен хувцалуш моржаш а йолаш, йолчаш а йолацаш ха хила тарлу. Малхбоалехьара гiаьхвача бо-раме мух хьекхаргба, фегара температура республике гiолла 25—30, Грозне 27—29 градус йо-хал йолаш хургья.

Дiахорча шин дена шин бутта хувцалуш морхаш а йолаш, цхьаццайолча моттигашка лоацча юкъагiа догiа а делхаш ха хила мег. Бийсашкара температу-ра 12—17, денохие 25—30 гра-дус йовхал йолаш хургья.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Ладуегiа, хьажа

РАДИО
21 июня

8.00 — Наьх-Гiалгiайчен лаьттанхоица [illegible] (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Гроз-ненский рабочий», «Комсомольское пле-мя» газетий обзор. 7.30 — Передачий програми. 7.35 — Москва. 8.15 — «Серда-ло» газета обзор. 8.25 — Ашараш. 8.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 8.40 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 8.50 — [illegible] (гiалгiай меттала). 9.00 — Москва. [illegible] Нохчагiа [illegible] (эр-сий меттала). 16.30 — «Нохчой «мова» яха сатирически радиожурнал (нохчий мет-тала). 17.00 — Оси [illegible] дешайх дола ил-ли (гiалгiай меттала). 17.30 — «Къонахa» (эрсий меттала). 18.00 — «Вай индустри-альни йоккх» (нохчий меттала). 18.15 — Художника Захарова (эрсий меттала). 18.20 — Иллеш, ашараш, хелхараш. 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
21 июня

19.25 — Передачий програми. 19.30 — Музыкальни комеди Ставропольски театра спектакль. Переривашка кинопрограма (гiалгiай меттала доаких). 17.30 — Бераш-та, «Толи Клюквина дахараш» яха худо-жественни фильм. 18.35 — «Огонь». Дiо-хьлуш латта дот. Сулейманов. (нохчий меттала). 19.00 — «Вилленивера цiи йо-цаш вар» яха телевизионни фильм. 19.25— «Вахар дукха», Лорах дола кинодумцар. Голубцова. (нохчий меттала доаких). 19.40 — Дунен хьалхаьашта юкъера обозрени. 19.55 — Шоана бераш. 20.15 — Социализма дуне. 20.45 — Передачий програми. 20.20 — «Виринея» яха художественни фильм.

САКЪЕРДАМЕ ХIАМАШ

УЛЬТРАЗВУК БОЛХ БЕШ Я

Хала да ультразвука де хоаш мел дола хiама догардаь вале. Цо далар доеаш цергашта дарба ду, бер ваьна вер чу улаппехье а цун деттальча дегаца лаьувгi, хаьехка тiехе юха хотта миштa ду хьех, бiаргаш дейнарашта вакъ хаех, металлаш тiа догам вакъ хаех, металлаш тiа догам деш санна йоазош уттаду. Цхьа-бакъда, ультразвуках эгара ду-кхагiа пайда из промышленносте. Цуч новкъостала хьоакали мiаьи iоноах оатхаьаш тiаре, доалаьь кепаттача йоакхийча оттхадаьтта тiера эйнаш хьаеэх, тайп-тайпарa йоалахаш иiашагiъю.

КХЕРАН КНИЖКА

Лоамарча Искандеркуль иiара iама йисте ула боккха кхера—кiи-ра чхарах яьна гарг. Цун массе оагiоца даь йоазош наьха цiера-ши латт. Кхеран книжка цхьан «листа» тiа даь укх тайпара йоазув корадaьд: «Эрсий 1870». Машта даь йоазув да из, мальш ба хьалхагiа iарбий йоазонашка-ра мара бовзаш ца хиннача iамй йисте кхачьа эггара хьалхара ма-сий? Из йоазув дахараш мукъагiа эрсий хьакъакоча А. П. Федченко, геолога Д. К. Мышенкова, гео-дезиста Аминова отрядашара вах хиннa кхиааб.

СЕРДАЯ ЮВЛА ЖIАЛЕ НУСКАЛАШ

Хоаш да, тропически хьунаш-карча къаьнача пхьашен таьний овлашен бийсанна баьшцаро доше беса серда хьалa лоаза. Уж да док-калуш мор лоцаш деттача йоаза юкъера сийрдалуна жiале нускал.

Шоай ралошнофе — оалай хьа-саперча тiциргай гiайлоча сер-далда вай йоаца дичийсалу жiале нускалаш. Из-турахьа тiа доагача хина хул. Уж массанена доашаш дола жiале нускалаш бийсанна цiаккха бiа ца тоссаш сийрдалуна ук тiадаьнна доаша сийрда а йоалах.

ВОАТIАГАРО НОВКЪОСТАЛ ДИР

Соахла Флориде iалаьмате iоа-гiа йикьал этта хиннаi. Бiаргта-ча шай бетта цхьа тiадам догiа дайлахац. Докъаденнача хиша-ра хьерсамаш дезза чкъаьраш да-дар дайна. Нохча богашнаш, ябасаш, кiай цаиллеш гормаш ухар iоаматта ял хiиза дахха а кхергайа дукха дала а хий тоха а беаш болаш.

Iалаьмате дукхайн хьайбашта оалхазарашта доачара кiалхар-доахаш новкъостал даьд цу минута массеза а шоай кхиначе воа-тагiа — воатiагаро. Йиш дахадх дий кхинне адемитаграна тiа-тiа дукхагiа кiоартбора ахин бух тiара шоай кьорташ. Цар чура хий эгара тiехьагiа нaрх дохка-даьар.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грознай, Ленина урам, 11 (3-гiа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-00; редактора зам.—3-30-11; декхарийла секретара—3-34-38; партийни вахарех, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамех письмой отделий—3-42-29.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-00; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-29.

«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революци проспект, 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05144. Заказ № 2710.